

2025/2360

26.11.2025 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2025/2360 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 12 ноември 2025 година

за мониторинга и устойчивостта на почвата

(Законодателен акт за мониторинг на почвата)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 192, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Почвата е жизненоважен ограничен ресурс и се счита за невъзобновяем и незаменим ресурс в рамките на човешки живот. Тя е от решаващо значение за икономиката, околната среда и обществото като цяло.
- (2) Здравата почва трябва да е в добро химично, биологично и физично състояние, така че да е в състояние да осигурява екосистемни услуги, които са жизненоважни за хората и околната среда, като безопасна и питателна храна в достатъчно количество, биомаса, чиста вода, кръговрат на хранителните вещества, съхранение на въглерод и местообитания за биологичното разнообразие. Почвата е от съществено значение и за гарантиране на продоволствената сигурност. Според оценките обаче 60—70 % от почвата в Съюза е с влошено качество и качеството ѝ продължава да се влошава.
- (3) Почвата освен това осигурява други услуги като например физическа платформа за инфраструктура и за човешки дейности и е източник на суровини или представлява архив на геоложкото, геоморфологичното и археологическото наследство. За осигуряването на всички тези други екосистемни услуги е необходима функционираща екосистема. Тези други услуги често са най-преобладаващото използване на почвата, което води до значителна загуба на жизненоважни услуги. Поради това е важно да се намери баланс между тези два вида услуги, осигурени от почвата.
- (4) Увреждането на почвата засяга екосистемните услуги, осигурявани от почвата, което има отрицателно въздействие върху човешкото здраве и околната среда. Увреждането на почвата може да включва аспекти, свързани с физическото увреждане, като например запечатването на почвата и трансформирането на почвата в резултат от човешка дейност като цяло, ерозията на почвата, уплътняването на почвата и намаляването на задържането и инфилтрацията на вода в почвата, и аспекти, свързани с химично или биологично увреждане, като например излишък и изчерпване на хранителни вещества, киселяване, засоляване и замърсяване на почвата, както и загуба на органичен въглерод в почвата, както и на биологично разнообразие почвата и биологична активност на почвата.
- (5) Увреждането на почвата струва на Съюза десетки милиарди евро ежегодно. Здравето на почвата оказва влияние върху осигуряването на екосистемните услуги, които са с висока икономическа възвръщаемост. Подобряването на здравето на почвата е икономически целесъобразно и може да доведе до значително увеличаване на цената и стойността на земята в Съюза. Освен това производството на едва 1 сантиметър горен почвен слой може да отнеме стотици години, докато процесът на увреждане на почвата и пълната загуба на почва могат да протекат бързо.

⁽¹⁾ ОВ С, С/2024/887, 6.2.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/887/oj>.

⁽²⁾ ОВ С, С/2024/5371, 17.9.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5371/oj>.

⁽³⁾ Позиция на Европейския парламент от 10 април 2024 г. (ОВ С, С/2025/1312, 13.3.2025 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1312/oj>) и позиция на Съвета на първо четене от 29 септември 2025 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Позиция на Европейския парламент от 23 октомври 2025 г. (все още непубликувана в Официален вестник).

- (6) В съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“ е очертана амбициозна пътна карта за превръщане на Съюза в справедливо и проспериращо общество с модерна и конкурентоспособна икономика с ефективно използване на ресурсите, която има за цел да се опазва, съхранява и увеличава природният капитал на Съюза, както и да се опазват здравето и благосъстоянието на неговите граждани. Като част от Европейския зелен пакт Комисията прие Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г., изложена в съобщението ѝ от 20 май 2020 г., озаглавено „Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. – Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“, стратегията „От фермата до трапезата“, изложена в съобщението ѝ от 20 май 2020 г., озаглавено „Стратегия „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологосъобразна продоволствена система“, плана за действие за нулево замърсяване, изложен в съобщението ѝ от 12 май 2021 г., озаглавено „Път към здравословна планета за всички – План за действие на ЕС: „Към нулево замърсяване на въздуха, водата и почвата“, Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата, изложена в съобщението ѝ от 24 февруари 2021 г., озаглавено „Изграждане на устойчива на климатичните изменения Европа — новата стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата“, и Стратегията на ЕС за почвите за 2030 г., изложена в съобщението ѝ от 17 ноември 2021 г., озаглавено „Стратегия на ЕС за почвите за 2030 г. – Извличане на ползите от здравите почви за хората, храните, природата и климата“.
- (7) Съюзът е ангажиран с Програмата на Организацията на обединените нации (ООН) до 2030 г. за устойчиво развитие и със залегналите в нея цели за устойчиво развитие (ЦУР). Здравата почва допринася пряко за постигането на няколко цели за устойчиво развитие, и по-специално на ЦУР 2 (край на глада), ЦУР 3 (добро здраве и благосъстояние), ЦУР 6 (чиста вода и добри санитарни условия), ЦУР 11 (устойчиви градове и селища), ЦУР 12 (отговорно потребление и производство), ЦУР 13 (действия в областта на климата) и ЦУР 15 (живот на земята). В ЦУР 15.3 е залегнала борба с опустиняването, възстановяване на увредената земя и почва (включително земите, засегнати от опустиняване, суша и наводнения) и стремеж за преустановяване на увреждането на земите в световен мащаб до 2030 г.
- (8) Съюзът и неговите държави членки, в качеството си на страни по Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие⁽⁴⁾, одобрена с Решение 93/626/ЕИО на Съвета⁽⁵⁾, договориха на 15-ата конференция на страните по конвенцията глобалната рамка за биологичното разнообразие Кунмин–Монреал, включваща няколко ориентирани към предприемане на действия глобални цели за 2030 г., които са от значение за здравето на почвата. Съгласно тази рамка е необходимо приносът на природата за хората, включително здравето на почвата, да бъде възстановен, поддържан и увеличен.
- (9) Съюзът и неговите държави членки, в качеството си на страни по Конвенцията на ООН за борба с опустиняването в държавите, които изпитват силна суша и/или опустиняване, особено в Африка (UNCCD)⁽⁶⁾, одобрена с Решение 98/216/ЕО на Съвета⁽⁷⁾, са поели ангажимент да водят борба с опустиняването и да работят за смекчаването на последиците от сушата в засегнатите държави. Четиринадесет държави членки, а именно България, Гърция, Испания, Франция, Хърватия, Италия, Кипър, Латвия, Унгария, Малта, Португалия, Румъния, Словения и Словакия, са се обявили за държави, засегнати от опустиняване съгласно UNCCD.
- (10) В контекста на Рамкова конвенция на ООН по изменението на климата (РКООНИК), одобрена с Решение 94/69/ЕО на Съвета⁽⁸⁾, земята и почвата се разглеждат едновременно като източник и поглътител на въглерод. Като страни по РКООНИК Съюзът и неговите държави членки са поели ангажимент да насърчават устойчивото управление, опазването и увеличаването на поглътителите и резервоарите на въглерод.
- (11) В Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. се посочва, че е от съществено значение да се увеличат усилията за опазване на почвеното плодородие, намаляване на почвената ерозия и увеличаване на съдържанието на органични вещества в почвата чрез прилагане на устойчиви практики за управление на почвата. В нея се посочва също така, че е необходим значителен напредък при определянето на обектите със замърсена почва, възстановяването на почвата, която е с влошено качество, определянето на условията за добро екологично състояние на почвата, залагането на цели за възстановяване и подобряването на мониторинга на здравето на почвата.

⁽⁴⁾ ОВ L 309, 13.12.1993 г., стр. 3.

⁽⁵⁾ Решение 93/626/ЕИО на Съвета от 25 октомври 1993 г. за сключване на Конвенцията за биологичното разнообразие (ОВ L 309, 13.12.1993 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1993/626/oj>).

⁽⁶⁾ ОВ L 83, 19.3.1998 г., стр. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/convention/1998/216/oj>.

⁽⁷⁾ Решение 98/216/ЕО на Съвета от 9 март 1998 г. за сключване, от името на Европейската общност, на Конвенцията на Организацията на обединените нации за борба с опустиняването в страни, сериозно засегнати от засушаване и/или опустиняване, по-специално в Африка (ОВ L 83, 19.3.1998 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1998/216/oj>).

⁽⁸⁾ Решение 94/69/ЕО на Съвета от 15 декември 1993 г. за сключване на Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата (ОВ L 33, 7.2.1994 г., стр. 11, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/1994/69\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/1994/69(1)/oj)).

- (12) В Стратегията на ЕС за почвите за 2030 г. е определена дългосрочната визия до 2050 г. всички почвени екосистеми в Съюза да бъдат в добро здравно състояние и следователно по-устойчиви. В качеството си на ключово решение здравата почва допринася за постигането на целите на Съюза, свързани с постигане на неутралност по отношение на климата и устойчивост във връзка с изменението на климата, развиването на чиста и кръгова икономика, включително чиста и кръгова биоикономика, обръщане на тенденцията на загуба на биологично разнообразие, опазване на човешкото здраве, спиране на опустиняването и обръщане на тенденцията на влошаване на качеството на земите.
- (13) Финансирането е изключително важен фактор при прехода към здрава почва. Многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г., установена в Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета⁽⁹⁾, осигурява няколко налични възможности за финансиране за опазването, устойчивото управление и регенерирането на почвата. „Пакт за почвите за Европа“ е една от петте мисии на ЕС по Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁰⁾, и е специално предназначен за насърчаване на здравето на почвата. Мисията на ЕС „Пакт за почвите за Европа“ е ключов инструмент за прилагането на настоящата директива и има за цел да води прехода към здрава почва чрез финансиране на амбициозна програма за научни изследвания и иновации, създаване на мрежа от 100 живи лаборатории и водещи проекти в селски и градски райони, напредък в разработването на хармонизирана рамка за мониторинг на почвата и повишаване на осведомеността за значението на почвата. Други политики и програми на Съюза, в които са залегнали цели, допринасящи за здравето на почвата, са общата селскостопанска политика (ОСП), фондовете на политиката на сближаване, Програмата за околната среда и действията по климата (LIFE), създадена с Регламент (ЕС) 2021/783 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹¹⁾, програмата „Хоризонт Европа“, инструментът за техническа подкрепа, създаден с Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹²⁾, Механизъм за възстановяване и устойчивост, създаден с Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹³⁾, и програмата InvestEU, създадена с Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁴⁾. Тъй като целта цялата почва в Съюза да бъде в добро състояние е от общ интерес, е необходимо да се увеличи мобилизирането на ресурси, включително частен капитал, и да се засили сътрудничеството със съответните финансови институции, като например Европейската инвестиционна банка, с цел оказване на подкрепа във връзка със здравето на почвата и устойчивостта на почвата.
- (14) В Стратегията на ЕС за почвите за 2030 г. Комисията обяви, че ще представи законодателно предложение относно здравето на почвата, за да се даде възможност за постигане на целите на тази стратегия и постигане на добро здраве на почвата в целия Съюз до 2050 г. В резолюцията си от 28 април 2021 г. относно опазването на почвата Европейският парламент подчерта значението на опазването на почвата и подкрепата за здрава почва в Съюза, като се има предвид, че увреждането на почвата продължава въпреки ограничените и неравномерни действия, предприемани в някои държави членки. Европейският парламент призова Комисията, при пълно зачитане на принципа на субсидиарност, да разработи приложима в целия Съюз правна уредба относно опазването и устойчивото използване на почвата, която да обхваща всички основни заплахи за нея. От значение е да се отбележи, че Европейският парламент подчерта рисковете, произтичащи от липсата на равнопоставеност за функционирането на вътрешния пазар, както и големия потенциал на евентуална обща правна рамка за почвата за насърчаването на лоялната конкуренция в частния сектор, за разработването на иновативни решения и ноу-хау и за засилването на износа на технологии извън Съюза.
- (15) В заключенията си от 23 октомври 2020 г. Съветът подкрепи предприемането от страна на Комисията на повече усилия за по-добро опазване на почвата и почвеното биоразнообразие като невъзобновяем ресурс от жизненоважно значение.

⁽⁹⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021 – 2027 (OB L 433 I, 22.12.2020 г., стр. 11, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj>).

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 (OB L 170, 12.5.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>).

⁽¹¹⁾ Регламент (ЕС) 2021/783 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на Програма за околната среда и действията по климата (LIFE) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1293/2013 (OB L 172, 17.5.2021 г., стр. 53, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj>).

⁽¹²⁾ Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент и на Съвета от 10 февруари 2021 г. за създаване на Инструмент за техническа подкрепа (OB L 57, 18.2.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/240/oj>).

⁽¹³⁾ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (OB L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

⁽¹⁴⁾ Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 (OB L 107, 26.3.2021 г., стр. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).

- (16) С Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁵⁾ се определя обвързваща цел за неутралност по отношение на климата в Съюза до 2050 г. и за отрицателни емисии след това, която да бъде постигната, като се даде приоритет на бързото и предвидимо намаляване на емисиите, като при това се увеличат поглъщанията от естествени поглъщатели. Устойчивото управление на почвата води до по-голямо задържане на въглерод в нея и в повечето случаи до съпътстващи ползи за екосистемите и биологичното разнообразие. В съобщението на Комисията от 15 декември 2021 г., озаглавено „Устойчиви въглеродни цикли“, се подчертава необходимостта от ясно и прозрачно определяне на дейностите, които несъмнено водят до поглъщане на въглерод от атмосферата, като например разработването на рамка на Съюза за сертифициране на поглъщанията на въглерод от естествени екосистеми, включително от почвата. Освен това в Регламент (ЕС) 2018/841 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁶⁾ не само се отредява централно място на почвения въглерод за постигането на целите по пътя към неутрална по отношение на климата Европа, но и се отправя призив към държавите членки да разработят система за мониторинг на запасите от въглерод в почвата, като използват, наред с другото, данните от рамковото изследване на земеползването/земното покритие (наричано по-нататък „изследването LUCAS“).
- (17) В Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата се подчертава, че използването на природосъобразни решения във вътрешността на континента, включително възстановяването на подобното на гъба функциониране на почвата, ще доведе до увеличаване на снабдяването с чиста и прясна вода, намаляване на риска от наводнения и облекчаване на последиците от сушите. Важно е да се увеличи до максимум способността на почвата да задържа и пречиства водата и да намалява замърсяването.
- (18) В плана за действие за нулево замърсяване е залегнала визията до 2050 г. замърсяването на въздуха, водата и почвата да е намалено до равнища, които вече не се смятат за вредни за здравето и за природните екосистеми и са съобразени с границите, в рамките на които нашата планета е в състояние да се справи, като по този начин се създава нетоксична околна среда.
- (19) В съобщението на Комисията от 23 март 2022 г., озаглавено „Гарантиране на продоволствената сигурност и повишаване на гъвкавостта на продоволствените системи“ се подчертава, че продоволствената устойчивост е от основно значение за продоволствената сигурност. Здравата почва води до по-голяма устойчивост на хранителната система на Съюза, като осигурява основата за това храната да е питателна и в достатъчни количества.
- (20) Необходимо е да се определят хармонизирани в рамките на Съюза мерки за мониторинг, оценка и подкрепа на здравето на почвата и устойчивостта на почвата и за справяне със замърсените обекти, за да може до 2050 г. почвата да е здрава, да се поддържа в добро състояние и да се постигнат целите на Съюза в областта на климата и биологичното разнообразие, да се предотвратяват сушите и природните бедствия и да се реагира на тях, да се опазва човешкото здраве и да се гарантира продоволствената сигурност и безопасността на храните.
- (21) Над 25 % от цялото биологично разнообразие съществува благодарение на почвата, а освен това тя е второто по големина въглеродно депо на планетата. Благодарение на своята способност да улавя и съхранява въглерод здравата почва допринася за постигането на целите на Съюза в областта на изменението на климата. Биологичното разнообразие в почвата обхваща микроорганизми, включително бактерии, гъби, протисти и нематоди, както и по-големи организми като земни червеи и насекоми, а също и корени на растения, които заедно допринасят за екологичното и функционалното разнообразие на почвените екосистеми. Здравата почва осигурява освен това благоприятно местообитание за развитие на организмите и е от решаващо значение за увеличаване на биологичното разнообразие и за укрепване на стабилността на съответните екосистеми. Подземното и надземното биоразнообразие са тясно свързани и си взаимодействат чрез взаимозгодни отношения между видовете, като например микоризните гъби, които свързват корените на растенията. Поради това значението на събирането и анализа на информация за наличието на почвени бактерии и гъби следва да бъде отчетено и да служи като основа за потенциалното бъдещо разширяване на мониторинга на биологичното разнообразие.
- (22) Органичните вещества в почвата имат решаващо място в осигуряването на почвени екосистемни услуги и функции, като намаляват увреждането на почвата като ерозия и уплътняване и същевременно увеличават буферизирането, водозадържането, инфилтрацията на вода и капацитета на почвата за катионен обмен. Органичните вещества в почвата могат да подобрят не само структурната стабилност на почвата, но и развитието на биомасата, включително увеличаването на добивите от културите. Освен това органичните вещества в почвата оказват положително въздействие върху биологичното разнообразие на почвата и могат да увеличат количеството въглерод, уловен в почвата, а оттам и запасите от органичен въглерод в почвата, като по този начин допринасят за смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към него.

⁽¹⁵⁾ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

⁽¹⁶⁾ Регламент (ЕС) 2018/841 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за включването на емисиите и поглъщанията на парникови газове от земеползването, промените в земеползването и горското стопанство в рамката в областта на климата и енергетиката до 2030 г. и за изменение на Регламент (ЕС) № 525/2013 и Решение № 529/2013/ЕС (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/841/oj>).

- (23) Наводненията, горските пожари и екстремните метеорологични явления са рисковете от природни бедствия, които предизвикват най-голяма загриженост в цяла Европа. Навсякъде в Съюза бързо нарастват опасенията от суши и недостиг на вода. Държавите членки, за които сушите и недостигът на вода са ключови нововъзникващи или свързани с климата рискове от бедствия, са 24 през 2020 г., докато през 2015 г. те са били само 11. Здравата почва е от съществено значение за гарантиране на устойчивостта спрямо суши и природни бедствия. Практиките, които способстват за подобряване на водозадържането и наличието на хранителни вещества в почвата, на структурата на почвата и на биоразнообразието и задържането на въглерод в нея, повишават устойчивостта на екосистемите, растенията и културите да издържат и да се възстановяват от суши, природни бедствия, горещи вълни и екстремни метеорологични явления, които в бъдеще ще стават все по-чести поради изменението на климата. От друга страна, без правилно управление на почвата, сушата и природните бедствия увреждат почвата и влошават нейното здраве. Подобряването на здравето на почвата способства за намаляване на смъртните случаи и икономическите загуби, свързани с екстремни климатични явления, които за периода 1980—2021 г. в Съюза възлизат на над 182 000 жертви и на приблизително 560 млрд. евро.
- (24) Здравото на почвата допринася пряко за човешкото здраве и благосъстояние. Здравата почва осигурява безопасна и питателна храна и има способността да филтрира замърсители, като по този начин поддържа качеството на питейната вода. Замърсяването на почвата може да навреди на човешкото здраве при поглъщане, вдишване или контакт с кожата. Излагането на човека на микробните съобщества в здравата почва е полезно за развитието на имунната система и устойчивостта срещу определени заболявания и алергии. Здравата почва подпомага растежа на дърветата, цветята и тревите и осигурява зелена инфраструктура, която предлага естетическа стойност, благополучие и подобро качество на живот.
- (25) Увреждането на почвата засяга почвеното плодородие, добивите, устойчивостта на вредители и хранителната стойност на храните. Тъй като 95 % от храните ни се произвеждат пряко или непряко върху почвата, а населението на света продължава да се увеличава, от решаващо значение е този ограничен природен ресурс да остане здрав, за да се гарантира дългосрочната продоволствена сигурност и да се осигури производителността и рентабилността на селското стопанство на Съюза. Важно е да се поддържа или подобрява здравето на почвата и да се способства за устойчивостта и издръжливостта на продоволствената система.
- (26) Амбициозната дългосрочна цел на настоящата директива е постигането на здрава почва до 2050 г. С оглед на ограничените познания относно състоянието на почвата и относно ефективността и разходите за мерките за регенериране на нейното здраве, настоящата директива е насочена основно към създаването на рамка за мониторинг на почвата и оценката на състоянието на почвата в целия Съюз. Настоящата директива включва и подкрепа за здравето на почвата и устойчивостта на почвата, както и за оценка и управление на рисковете от замърсени терени. Това обаче не налага на държавите членки задължение за постигане на здрава почва до 2050 г., нито определяне на междинни цели. Веднага щом станат известни резултатите от първата оценка на здравето на почвата и свързания с нея анализ на тенденциите, Комисията следва да направи преглед на постигнатия напредък за постигане на целите на настоящата директива и да оцени необходимостта от евентуалното ѝ изменение.
- (27) За решаването на проблема с натиска върху почвата и за подкрепата за здравето на почвата и устойчивостта на почвата е необходимо да се вземат предвид някои характеристики, а именно разнообразието от почвени типове, специфичните местни и климатични условия, както и земеползването или земното покритие. Поради това е целесъобразно държавите членки да определят почвени райони и почвени единици. Почвените райони следва да съответстват на административните територии, за които отговарят подходящи управленски структури, и да обхващат една или няколко цели почвени единици. От своя страна, почвените единици следва да отразяват определена степен на хомогенност на тези характеристики, за целите на мониторинга и оценката на здравето на почвата на цялата територия на държавите членки. За почвените единици следва да отговарят структурите за управление, които да дават възможност на държавите членки да гарантират, че мониторингът и оценката на здравето на почвата се извършват правилно и че подкрепата за здравето на почвата и устойчивостта на почвата е в съответствие с изискванията на настоящата директива.

- (28) За да разработят извадковото проучване за мониторинг на почвата, държавите членки ще трябва да вземат предвид своите почвени райони и почвени единици. За да се гарантира достатъчна степен на хармонизация между държавите членки, на равнището на Съюза следва да се установи набор от минимални критерии за определяне на почвените единици, като се вземат предвид най-малко типът на почвата и земеползването. За тази цел може да се използва картата на почвените региони на Европейския съюз и съседните държави в мащаб 1:5 000 000, публикувана от Федералния институт по науки за земята и природни ресурси (BGR) в партньорство със Съвместния изследователски център (JRC). Тази карта се основава на почвените типове, определени в Световната референтна база за почвени ресурси, координирана от Международния съюз по почвени науки, както и на напълно съпоставими и хармонизирани основни данни на континентално равнище, като например за климата, топографията, релефа, геологията и растителността. По отношение на земеползването, определените в Регламент (ЕС) 2018/841 категории и насоките на Междуправителствения комитет по изменение на климата (МКИК) служат като хармонизирана основа за докладване на земеползването. Следователно за очертаването на почвените единици държавите членки следва да вземат предвид най-малко почвените райони, както и почвените региони и категориите земеползване. Поради пространствената променливост на свойствата на почвата и земеползването една почвена единица може да се състои от несъседни зони. Освен това при очертаването на почвените единици могат да се вземат предвид климатичните и екологичните условия. Може да се използва по-подробна или актуализирана информация на европейско, национално или поднационално равнище, когато е налична. При определянето на своите почвени единици държавите членки могат да използват допълнителни налични данни за климата, екологичните зони или речните басейни. Във връзка с това докладът Alterra 2281 относно „Описанията на европейските екологични зони и слоеве“ от януари 2012 г. е от особено значение, тъй като в него се предвиждат набори от данни относно общата класификация на екологичната стратификация на Европа, агрегирани по екологични зони, които могат да се използват за определянето на почвени единици от държавите членки.
- (29) За да се гарантира подходящо управление във връзка с почвата, от държавите членки следва да се изисква да определят компетентни органи на подходящо равнище, които да отговарят за изпълнението на задълженията по настоящата директива, включително един или повече компетентни органи за всеки почвен район. Следва да бъде допуснато държавите членки да могат да определят допълнителен компетентен орган на подходящото равнище, включително на национално или поднационално равнище. От съществено значение е държавите членки да предоставят на Комисията актуална информация относно определените компетентни органи.
- (30) Следва да бъде допуснато държавите членки да определят подходящия компетентен орган за изпълнение на задължения по настоящата директива на военните обекти. Освен това данните и информацията, отнасящи се до военните обекти, следва да не бъдат оповестявани, ако това може да окаже неблагоприятно въздействие върху обществената сигурност или националната отбрана. Поради това следва да се допуска държавите членки да не оповестяват данни и информация, чието разкриване би засегнало неблагоприятно обществената сигурност или националната отбрана, дори чрез цифровия портал за данни за здравето на почвата, който ще бъде създаден от Комисията и Европейската агенция за околна среда (ЕАОС), или чрез националния регистър на потенциално замърсените и замърсените обекти, който ще бъде създаден от държавите членки, и следва да бъде допуснато да не докладват такива данни и информация на Комисията и ЕАОС.
- (31) За да има общо разбиране за понятието „здрава почва“, е необходимо да се определи минимална обща съвкупност от измерими критерии, чието неизпълнение би довело до критична загуба на способността на почвата да функционира като жизненоважна жива система и да осигурява екосистемни услуги. Тези критерии следва да отразяват сегашното равнище на почвознанието и да се основават на него.
- (32) За да се опише увреждането на почвата, е необходимо да се установят общи дескриптори на почвата, подлежащи на измерване или експертна оценка. Дори и да съществуват значителни разлики между почвените типове, климатичните условия и земеползването, настоящите научни познания позволяват определянето на критерии на равнището на Съюза за някои от тези дескриптори на почвата. Държавите членки следва обаче да имат възможността да адаптират критериите за някои от тези дескриптори на почвата въз основа на специфичните национални или местни условия, както и да определят критериите за други дескриптори на почвата, за които към настоящия момент не могат да бъдат установени общи критерии на равнището на Съюза. Мониторингът и оценката на дескрипторите на почвата, за които към настоящия момент не могат да бъдат установени ясни критерии, които биха дали възможност за разграничаване на добро и лошо здравно състояние на почвата, ще улеснят евентуалното разработване на такива критерии в бъдеще.

- (33) Критериите за добро здравно състояние на почвата на дескрипторите на почвата следва да бъдат разделени на необвързващи устойчиви целеви стойности и оперативни прагови стойности. Необвързващите устойчиви целеви стойности следва да отразяват дългосрочната амбициозна цел на настоящата директива и не създават задължение за действие. Въз основа на настоящите научни данни тези необвързващи устойчиви целеви стойности следва да отразяват идеалния случай, в който способността на почвата да осигурява екосистемни услуги няма да намалее и няма да бъдат причинени значителни вреди за човешкото здраве или за околната среда. При все това, като се има предвид необходимостта от ефективност и ограничените налични ресурси, както и за да се отразят местните условия, са необходими оперативни прагови стойности, определени от държавите членки. Тези оперативни прагови стойности следва да дадат ход на подкрепата за постигане на здраве на почвата и устойчивост на почвата. За всеки аспект на увреждането на почвата следва да бъдат определени една или няколко пропорционални и осъществими оперативни прагови стойности. Определянето на праговете стойности на национално равнище ще гарантира, че местните условия и практики, използването на почвата и действащите политики могат да бъдат изцяло отчетени. Държавите членки могат да решат да определят оперативната прагова стойност за един или повече аспекти на увреждането на почвата на същото равнище като необвързващата устойчива целева стойност за тези аспекти на увреждането на почвата. Комисията следва да окаже подкрепа на държавите членки при определянето на необвързващите устойчиви целеви стойности и оперативните прагови стойности.
- (34) Някои типове почва имат специфични характеристики, защото са нетипични по природа и представляват редки местообитания за биологичното разнообразие или уникални ландшафти или защото са били силно изменени от човека и биха могли да съдържат осезаеми следи от човешката история. Тези характеристики следва да се вземат предвид в контекста на определянето на понятието „здрава почва“ и изискванията за постигане на добро здравно състояние на почвата.
- (35) Подобно на амбициозната дългосрочна цел за постигане на здрава почва до 2050 г. и за да се допринесе за целите на Стратегията на ЕС за почвите за 2030 г. и по-специално за целта „нулево нетно усвояване на земя“, настоящата директива има за цел също така приемането на поетапен подход във връзка с усвояването на земя. За да се допринесе за постигането на тази дългосрочна цел, е важно да се оценят различните процеси на усвояване на земя, както и да се цели намаляване и смекчаване на тяхното въздействие върху здравето на почвата и екосистемните услуги. Следователно настоящата директива има за цел да създаде рамка за мониторинг за по-видимите аспекти на усвояването на земя, а именно запечатването на почвата и отстраняването на почвата, като се използват инструменти, които вече са налични на равнището на Съюза чрез услуги, предоставяни по компонента „Коперник“ на космическата програма на Съюза, създадена с Регламент (ЕС) 2021/696 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁷⁾ („наричани по-нататък услуги по „Коперник“), допълнени по избор с национални данни от дистанционно наблюдение и от националните инвентаризации. Целта е да се наложи общо разбиране по отношение на запечатването на почвата и отстраняването на почвата и да започне предварително обсъждане на национално равнище въз основа на надеждни данни.
- (36) Без да се засягат компетентността на държавите членки в областта на данъчното облагане и принципът „замърсителят плаща“, разпоредбите относно мониторинга на здравето на почвата съгласно глава II от настоящата директива следва да не се разбират като създаващи финансова тежест за собствениците и управителите на земи, различни от държавите членки и компетентните органи.
- (37) Почвата е ограничен ресурс, при който се наблюдава все по-силна конкуренция между различни начини на ползване. Усвояването на земя е процес, който причинява изменение на земеползването и на характеристиките на почвата. То може да се разглежда като всеобхватна концепция, в която могат да бъдат открити множество аспекти. Първият аспект на усвояването на земя е промяна от естествено и полустествено земеползване към изграждане на населени райони. Вторият аспект на усвояването на земя е трансформирането на почвата в резултат от човешка дейност, причинена от трайното изменение на почвените компоненти и характеристики, което води до загуба на способността на почвата да осигурява екосистемни услуги. Трансформирането на почвата в резултат от човешка дейност може да бъде допълнително разделено на три основни процеса, а именно запечатване на почвата, отстраняване на почвата и други видове трансформиране на почвата в резултат от човешка дейност. Запечатването на почвата се приравнява на покриване на почвата с изкуствени материали, които са частично или изцяло непроницаеми. Страдите са пример за непроницаемо запечатване на почвата. Железопътните линии, изградени с пропускливи материали, са вид частично непроницаемо запечатване на почвата. За други примери за запечатване на почвата могат да бъдат считани пътищата, площадките за обезвреждане на отпадъци и сметищата. Отстраняването на почвата е временно или дългосрочно отстраняване на повърхностния слой на почвата, а в някои случаи и на подпочвения слой в дадена зона. То се извършва например по време на строителни работи, открити минни или добивни дейности. Има и други, по-малко видими, видове трансформиране на почвата в резултат от човешка дейност като умисленото стабилизиране и уплътняване на почвата, модифицирането на слоеве почва или на подпочвения слой с включването на изкуствени материали или частичното покриване на почвата с композитни материали. Най-видимите и въздействащи подвидове трансформиране на почвата в резултат от човешка дейност, а именно запечатването на почвата и отстраняването на почвата, са най-лесните за наблюдение, особено чрез дистанционно наблюдение и машинно самообучение. Ето защо запечатването на почвата и отстраняването на почвата следва да се наблюдават заедно с въздействието им върху способността на почвата да осигурява екосистемни услуги.

(17) Регламент (ЕС) 2021/696 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на космическа програма на Съюза и Агенция на Европейския съюз за космическата програма и за отмяна на регламенти (ЕС) № 912/2010, (ЕС) № 1285/2013 и (ЕС) № 377/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 69, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

- (38) Сред аспектите на усвояването на земя, разрастването на населените райони е процес, който често се дължи на нуждите на икономическото развитие, което включва промяна в земеползването от естествени и полустествени площи, включително защитени гори, естествени тревни площи, торфища, земеделски и горски земи, градини и паркове, към населени райони, например като част от урбанизацията. Населените райони, описани в Регламент (ЕС) 2018/841, включват всички видове разработена земя, по-конкретно жилищна, транспортна, търговска и промишлена инфраструктура с различни размери, освен ако те вече не са включени в други категории земеползване. Населените райони включват също така почва, тревиста многогодишна растителност, като торфена трева и градински растения, и дървета в населени места в селски райони, частни градини и градски площи. По-специално усвояването на земеделска почва от селищата често оказва въздействие върху функцията на почвата по отношение на осигуряването на храна. Такива промени в земеползването често са предшественик на някои други аспекти на усвояването на земя, по-специално на запечатването на почвата, и е важно такива промени да се наблюдават, за да се предвиди поне част от процеса на запечатване на почвата. Важно е също така да се отбележи, че почвата в населените места невинаги е напълно запечатана. Напротив, голям брой градски райони все още имат значително количество почва, която не е запечатана, а за някои градски райони това количество е повече от 50 % от повърхността им. Следователно показателят, свързан с този аспект на усвояването на земя, сам по себе си не е достатъчен за цялостния мониторинг на усвояването на земя като цяло, тъй като при него не се прави разграничение между запечатана и незапечатана почва и не се отчитат зелените площи в населените райони, което прави мониторинга и устойчивото управление по-трудни.
- (39) Устойчивият мониторинг и управление на почвата в населени райони, която не е запечатана, и по-специално в гъсто населени градски райони, са също толкова важни, колкото за всички други типове почва, тъй като тя все още осигурява екосистемни услуги, които са жизненоважни за поддържането на добро качество на живот в градските райони. В гъсто населените градски райони се наблюдава широк спектър от проблеми, свързани с околната среда, които са съсредоточени в зони с относително малка площ. Тези проблеми могат да включват, наред с другото, по-висок процент на замърсените обекти, дължащи се на минали промишлени дейности, по-висок риск от наводнения поради запечатване на почвата, по-голямо разпространение на топлинни острови и по-ограничен достъп до зелени площи, които са от съществено значение за психичното и физическото благосъстояние. Почвените екосистемни услуги, осигурявани от здравата почва в градските райони, могат да имат много силно положително въздействие върху голям брой хора, като дават решение на тези конкретни проблеми, и тяхното значение следва да не бъде подценявано. Градските зелени площи, както обществени, така и частни, допринасят и за синьо-зелената мрежа и биологичното разнообразие и са ключов елемент за други политики в областта на околната среда. Това е в съответствие и с член 8 от Регламент (ЕС) 2024/1991 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁸⁾ относно възстановяването на градските екосистеми, който отразява необходимостта държавите членки да поддържат и увеличават площта на градските зелени площи.
- (40) Запечатването на почвата и отстраняването на почвата, като част от аспекта на трансформирането на почвата в резултат от човешка дейност на усвояването на земя, се различават от разрастването на населените райони, тъй като не е задължително да съставляват промяна в земеползването, а по-скоро към конкретна и измерима промяна в почвената покривка и почвените характеристики. Запечатването на почвата и отстраняването на почвата може да доведе до често необратима загуба на способността на почвата да осигурява жизненоважни екосистемни услуги, като осигуряване на храна и биомаса, кръговрат на водата и хранителните вещества, основа за биологичното разнообразие или съхранението на въглерод. Запечатаната почва също така излага населените места на наводнения с по-високи пикове и на по-интензивни прояви на ефекта на топлинния остров.
- (41) По отношение на обектите за възобновяема енергия държавите членки могат да определят почвата като запечатана или като почва в зона, в която е имало отстраняване на почва, или като почва, която не е била запечатана, или като почва в зона, в която е имало отстраняване на почва, в зависимост от вида на строителството. Например соларните паркове могат или да се считат за запечатване на почвата, или не, в зависимост от това как се третира почвата в основата на слънчевите панели. Ако почвата все още може да поддържа дадена екосистема в достатъчна степен, тогава соларните паркове не се считат за запечатване на почвата. Оценката следва да се извършва въз основа на въздействието върху почвата, независимо от целта или външния вид на съответното строителство. Инвентаризациите на зоните с такъв вид строителство, когато има информация как се третира почвата в основата на тези видове строителство, могат да бъдат съчетани с картите за дистанционно наблюдение на запечатването на почвата с оглед на определянето на тези зони като такива с почва, която не е запечатана.

⁽¹⁸⁾ Регламент (ЕС) 2024/1991 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2024 г. относно възстановяването на природата и за изменение на Регламент (ЕС) 2022/869 (ОВ L, 2024/1991, 29.7.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj>).

- (42) Сметчането е от съществено значение по отношение на въздействието на запечатването на почвата и отстраняването на почвата като цяло. Поради това е целесъобразно да се определят някои принципи за сметчане на въздействието на запечатването на почвата и отстраняването на почвата, като се възприеме подход, основан на усилията, който е съобразен с широк набор от добри практики, насочени към свеждане до минимум и компенсиране на загубата на способността на почвата да осигурява екосистемни услуги. Тези принципи следва да се основават на йерархията на усвояването на земя в Стратегията на ЕС за почвите за 2030 г., като се вземат предвид различните условия и географските и административните обстоятелства в държавите членки. Разпоредбите на настоящата директива относно усвояването на земя не налагат нови процедури за издаване на разрешения и следва да не възпрепятстват издаването на разрешения за дейности, включително за проекти от по-висш обществен интерес, както и следва да не засягат решенията за териториално устройство, които попадат в сферата на компетентност на националните, регионалните или местните органи. Тези принципи могат да включват широк спектър от практики, като свеждане до минимум на запечатването на почвата, отстраняване на запечатването и реконструиране на вече запечатана почва, рационално ушлътняване на урбанизираните райони, като същевременно се запазват зелени площи — включително градски зелени площи — и естествени терени, възстановяване на изоставени промишлени терени, като се отдава предпочитание на усвояването на земя за ограничен срок и извършването на рехабилитация на земята при прекратяването на усвояването на земя. За да се сметчи въздействието на запечатването на почва и отстраняването на почва по възможно най-устойчив начин, може да е необходимо мерките за компенсиране, в зависимост от екосистемната услуга, която налага компенсиране, да се предприемат възможно най-близо в географско отношение до източника на загуба на екосистемна услуга. Всъщност, последствие от неправилното прилагане на тези принципи може да бъде изместването на зелени екосистемни площи и услуги с висока стойност далеч от зоните със запечатана почва, водещо до пълна концентрация на запечатване на почвата и отстраняване на почвата в засегнатите зони.
- (43) Оценката на здравето на почвата въз основа на мрежата за мониторинг следва да бъде точна, като в същото време разходите за този мониторинг се поддържат на разумно равнище. Поради това е целесъобразно да се установят критерии за определянето на точки за вземане на проби, които са представителни за почвените единици, отразяващи определена степен на хомогенност на състоянието на почвата, при различни почвени типове, климатични условия и земеползване. Целесъобразно е също така да бъде взето предвид особеното положение на най-отдалечените региони на Съюза, изброени в член 349 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), което оправдава предвиждането на специфични мерки в подкрепа на тези региони. Поради това, когато е необходимо, държавите членки следва да могат да адаптират задълженията относно мониторинга и оценката на здравето на почвата към особените характеристики на най-отдалечените си региони. Мрежата от точки за вземане на проби следва да бъде определена посредством геостатистически методи, да бъде основана на почвени единици и да бъде достатъчно гъста, за да осигурява прогнозна оценка на площта на увредената почва на цялата територия на държавите членки с допустима грешка не повече от 5 % на равнището на почвената единица. Смята се, че тази стойност по принцип осигурява статистическа достоверност на прогнозната оценка и разумна увереност, че съответната цел е постигната. Планирането на извадковото проучване за мониторинг на почвата следва да се основава на най-добрата налична информация за разпределението на свойствата на почвата, като например информацията, получена от предишни национални или поднационални проучвания, съответните измервания от управителите на почва, и измерванията, извършени съгласно правото на Съюза и международното право или специфични програми, като кампанията LUCAS за почвата или Международната програма за сътрудничество при оценка и мониторинг на ефектите от замърсяването на въздуха върху горите (ICP Forests). Без да се засягат задълженията, предвидени в настоящата директива за управлението на замърсени обекти, данните, получени от точките за вземане на проби, взети по време на проучвания на почвата на замърсени обекти, могат да се използват за оценка на критериите за здравното състояние на почвата.
- (44) В архивите на почвата се съхранява представителна подгрупа от почвени проби, което позволява използването на една проба за различни цели, включително за научни изследвания, като по този начин се намаляват дългосрочните разходи за мониторинг на място. Освен това архивите на почвата дават възможност да се направи повторна оценка на почвените проби, взети в миналото, в контекста на настоящето с цел по-добро разбиране на дългосрочните промени в почвата, или за други научноизследователски цели, включително медицински изследвания. Комисията, включително служби като JRC, и държавите членки следва да гарантират, че представителна извадка от почвените проби се съхранява добре във физическите архиви и остава на разположение за по-нататъшни научни изследвания и иновации. Когато държавите членки извършват такова архивиране, представителна извадка от почвените проби следва да се съхранява в специални архиви на почвата за най-малко за два цикъла на мониторинг. Държавите членки следва да могат да решат да изпратят представителна подгрупа от своите почвени проби в специалния архив на почвата на Комисията.

- (45) Комисията следва да подпомага и подкрепя държавите членки, по тяхно искане, при мониторинга на здравето на тяхната почва, като продължи да извършва и като подобрява редовното вземане на почвени проби на място и съответните измервания във връзка с почвата (LUCAS за почвата) като част от изследването LUCAS, провеждано в съответствие с Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁹⁾. За тази цел, и при съгласието на държавите членки, изследването LUCAS следва да се подобрява и усъвършенства, за да е в пълно съответствие със специфичните изисквания за качество, които трябва да бъдат изпълнени за целите на настоящата директива. За да се облекчат административната и финансовата тежест, следва да бъде допуснато държавите членки да вземат предвид данните за здравето на почвата, събрани в рамките на изследването LUCAS. Тези данни за здравето на почвата следва да бъдат предоставяни своевременно на държавите членки. Получилите подкрепа по този начин държави членки следва да създадат необходимите правни механизми, за да осигурят на Комисията възможност да извършва вземане на почвени проби на място, включително в частно притежавани земни площи, при спазване на приложимото право на Съюза или национално право.
- (46) Комисията разработва услуги за дистанционно наблюдение в контекста на „Коперник“ като програма, насочена към потребителите, създадена с Регламент (ЕС) 2021/696, с което се оказва подкрепа и на държавите членки. За по-навременен и ефективен мониторинг на здравето на почвата държавите членки следва, когато е целесъобразно, да използват данни от дистанционно наблюдение, включително резултатите от услугите по „Коперник“, за мониторинга на съответните дескриптори на почвата и показателите за запечатване на почвата и отстраняване на почвата, и за оценяване на здравето на почвата, ако е приложимо. Комисията и ЕАОС следва да подкрепят проучването на възможности във връзка с продукти за дистанционно наблюдение на почвата и разработването на такива продукти, за да подпомагат държавите членки в мониторинга на съответните дескриптори на почвата и показатели за запечатване на почвата и отстраняване на почвата.
- (47) Като използва за основа и усъвършенства съществуващата обсерватория на ЕС за почвата, Комисията следва да създаде цифров портал за данни за здравето на почвата, който следва да бъде съвместим със стратегията на ЕС за данните, изложена в нейното съобщение от 19 февруари 2020 г., озаглавено „Европейска стратегия за данните“, и с пространствата на данни на ЕС. Цифровият портал за данни за здравето на почвата следва да бъде център, който предоставя достъп до данни за почвата, получени от различни източници, в агрегиран вид на равнище почвена единица или на по-подробно равнище, ако е приложимо, при условие че не е възможно да се установят индивидуалните стойности или местоположението на базисните геореферирани проби. На първо място този портал следва да включва всички данни, събрани от държавите членки и Комисията съгласно изискванията на настоящата директива. Обработването и достъпът до тези данни, включително за научни цели, следва да са в съответствие с приложимото право на Съюза, като например директиви 2003/4/ЕО⁽²⁰⁾, 2007/2/ЕО⁽²¹⁾ и (ЕС) 2019/1024⁽²²⁾ на Европейския парламент и на Съвета, както и Регламент (ЕС) 2023/2854 на Европейския парламент и на Съвета⁽²³⁾ и Регламент (ЕО) № 223/2009. Освен това държавите членки следва да могат да правят преглед на данните за здравето на почвата и да изискват коригиране на всички грешки, преди тези данни да бъдат оповестени публично чрез цифровия портал за данни за здравето на почвата. Освен това в този портал следва да е възможно включването на доброволна основа на други данни от значение за почвата, събирани от държавите членки или от други субекти, и по-специално данни, получени в резултат на проекти по програма „Хоризонт Европа“ и мисията на ЕС „Пакт за почвите за Европа“, при условие че тези данни отговарят на определени изисквания по отношение на формата и спецификациите. Тези изисквания следва да бъдат конкретизирани от Комисията с актове за изпълнение.

⁽¹⁹⁾ Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. относно европейската статистика и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1101/2008 на Европейския парламент и на Съвета за предоставянето на поверителна статистическа информация на Статистическата служба на Европейските общности, на Регламент (ЕО) № 322/97 на Съвета относно статистиката на Общността и на Решение 89/382/ЕИО, Евратом на Съвета за създаване на Статистически програмни комитет на Европейските общности (ОВ L 87, 31.3.2009 г., стр. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/223/oj>).

⁽²⁰⁾ Директива 2003/4/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 г. относно обществения достъп до информация за околната среда и за отмяна на Директива 90/313/ЕИО на Съвета (ОВ L 41, 14.2.2003 г., стр. 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/4/oj>).

⁽²¹⁾ Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2007 г. за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE) (ОВ L 108, 25.4.2007 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2007/2/oj>).

⁽²²⁾ Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно отворените данни и повторното използване на информацията от общественния сектор (ОВ L 172, 26.6.2019 г., стр. 56, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj>).

⁽²³⁾ Регламент (ЕС) 2023/2854 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 г. относно хармонизирани правила за справедлив достъп до данни и за тяхното използване и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/2394 и Директива (ЕС) 2020/1828 (Акт за данните) (ОВ L, 2023/2854, 22.12.2023 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj>).

- (48) Необходимо е също така да се подобри хармонизацията на прилаганите в държавите членки системи за мониторинг на почвата, както и да се използват примерите за полезно взаимодействие между системите за мониторинг на Съюза и националните системи за мониторинг, за да се получават по-добре съпоставими данни в рамките на Съюза. Много важно е да се гарантират качеството и съпоставимостта на измерванията на почвата чрез прилагане на практики на системата за управление на качеството от участващите лаборатории. За да се сведе до минимум административната тежест за лабораториите, дадена държава членка може да счете за достатъчно наличието на една акредитация на лабораториите за по отношение на която и да е от методиките за определяне на стойностите на дескрипторите на почвата. Лабораториите или лицата, с които лабораториите са сключили договор, които извършват измерванията на почвата, следва да прилагат практики на системата за управление на качеството в съответствие с EN ISO/IEC-17025. Могат да се използват равностойни стандарти за управление на качеството на съюзно или международно равнище, а когато е целесъобразно, могат да се търсят полезни взаимодействия със системата за управление на качеството на ICP Forests.
- (49) Важно е да се използват методики за изследване на почвата, които са сертифицирани от международно признати органи като Международната организация по стандартизация (ISO) и Европейския комитет по стандартизация (CEN), както и признати от световната научноизследователска общност, при условие че са налични такива методики. За изследването на почвата е възможно да се използват и други равностойни методики, а именно аналитични процедури, които определят същия параметър или дескриптор и за които е доказано, че дават идентични резултати в границите на подобно стандартно отклонение на повторемостта(0,95). Сертифицирането на равностойни методики следва да бъде получено от международно признати органи като ISO и CEN и тези равностойни методологии следва да бъдат признати от световната научноизследователска общност.
- (50) С цел да се гарантира опазването на почвата от замърсяване с вещества, които могат да причинят значителни рискове за човешкото здраве и да замърсят околния въздух, повърхностните води, подпочвените води и впоследствие океаните, следва да бъдат установени механизми на политиката за откриване и оценка на такива поражаващи опасения вещества. В това отношение за замърсяването на почвата следва да се разработи подход, който позволява мониторинг и анализ на тези вещества или групи вещества чрез примерен списък, подобно на подхода, използван при повърхностните и подпочвените води. Веществата или групите вещества, които трябва да бъдат включени в такъв примерен списък, следва да включват вещества, представляващи значителен риск за здравето на почвата и устойчивостта на почвата, човешкото здраве или околната среда, и вещества, за които наличната информация показва, че биха могли да представляват значителен риск за или чрез почвата, и за които наличните данни от мониторинга са недостатъчни. Не следва да има горна граница за броя на веществата или групите вещества, които да бъдат включени в примерния списък на замърсителите на почвата за целите на мониторинга и анализа.
- (51) Необходимо е да се събират данни за наличието на замърсители на почвата, които биха могли да представляват риск за човешкото здраве и околната среда, включително пестициди, техните метаболити, пер- и полифлуороразкислявани вещества (PFAS) и други новопоявяващи се замърсители на почвата. Поради това настоящата директива следва да осигури рамка за включването на такива замърсители в примерен списък на замърсителите на почвата, за които са необходими повече данни от мониторинга на почвата с цел справяне с риска за човешкото здраве и околната среда. За да се ограничи разходите за мониторинг, следва да бъде допуснато държавите членки да извършват измервания в ограничен брой точки за вземане на проби за тези замърсители. Комисията би могла да окаже подкрепа на държавите членки чрез измерване на избран брой замърсители на почвата от примерния списък на замърсителите на почвата в изследването LUCAS.
- (52) Пластмасовите микрочастици и наночастици са вещества, които могат да представляват риск за здравето на почвата, както и за основни дейности като селскостопанското производство. Тяхното наличие в почвата може да има последици за почвеното плодородие и по този начин да застрашава здравето и здравословното развитие на културите. Поради това е от съществено значение настоящата директива да даде възможност за включването на пластмасовите микрочастици и наночастици в мониторинга на замърсителите на почвата.
- (53) С цел възможно най-широко използване на данните за здравето на почвата, получени от мониторинга, извършван съгласно настоящата директива, от държавите членки следва да се изисква да създадат условия за лесен достъп на обществеността до тези данни, в агрегиран вид на равнището на почвените единици или на по-детайлно равнище, ако е приложимо, ако не е възможно да се определят индивидуалните стойности или местоположението на базисните пространствено определени проби. Поверителните данни, събирани от Комисията или от държавите членки за изготвянето на европейска статистика, следва да бъдат защитени в съответствие с правилата и мерките, предвидени в Регламент (ЕО) № 223/2009, за да се спечели и запази доверието на лицата, отговарящи за предоставянето на тази информация. Когато Комисията или държавите членки изготвят статистически данни за здравето на почвата, те следва да гарантират, че поверителните данни са съобразени с принципите на Регламент (ЕО) № 223/2009. Освен това, за да се защити собствеността върху данните, е важно Комисията, ЕАОС или държавите членки да разкриват данни само със съгласието на собственика на данните. Държавите членки следва също така да съобщават данните за здравето на почвата и резултатите от оценките на здравето на почвата на съответните заинтересовани страни, като например земеделски стопани, горски стопани, собственици на земя и местни органи. Важно е потенциалните купувачи и наематели на земя да получават, в съответствие с националното право и при поискване от тяхна страна, данните за здравето на почвата и резултатите от оценките на здравето на почвата. Наред с това данните за здравето на почвата, предоставени съгласно настоящата директива, могат да се използват за мониторинг на свързаните с почвата аспекти, провеждан по линия на други правни актове на Съюза, когато е приложимо.

- (54) Резултатите от оценките на здравето на почвата, извършени съгласно настоящата директива, ще послужат за основа на процеса на определяне на конкретните практики, необходими за устойчивото управление на почвата, а по този начин и на подкрепата, която държавите членки следва да осигурят за подобряване на здравето на почвата и устойчивостта на почвата. Без да се засягат задълженията, произтичащи от други правни актове на Съюза и от националното право, разпоредбите на настоящата директива относно подкрепата във връзка със здравето на почвата и устойчивостта на почвата не налагат допълнителни задължения на собствениците и управителите на земи. В същото време управителите на почва, собствениците на земи, управителите на земи и съответните органи следва да получават подкрепа за подобряване на здравето на почвата и устойчивостта на почвата. Тази подкрепа следва да бъде, наред с другото, под формата на информация и съвети относно практики, които подобряват здравето и устойчивостта на почвата, като се вземат предвид местните почвени условия, изграждане на капацитет, повишаване на осведомеността за ползите от практиките, които подобряват здравето на почвата и устойчивостта на почвата, насърчаване на научните изследвания и иновациите; оценка на техническите и финансовите нужди, както и улесняване на достъпа до налично финансиране и неговото усвояване.
- (55) Икономическите инструменти, включително тези по линия на ОСП, чрез които се подпомагат земеделските стопани, са от решаващо значение за поддържането и подобряването на здравето на почвата и устойчивостта на почвата, и в по-малка степен на горската почва. Подкрепата по линия на ОСП е насочена и към здравето на почвата чрез прилагане на условия, екосхеми и мерки за развитие на селските райони. Финансова подкрепа за земеделските и горските стопани, които прилагат практики за подобряване на здравето на почвата и устойчивостта на почвата, може да бъде предоставяна и от частния сектор. Например доброволните маркировки за устойчивост в хранително-вкусовата, дърводобивната и дървопреработвателната промишленост, биотехнологичната промишленост и енергетиката, въведени от частни заинтересовани страни, могат да отразяват приноса на земеделските и горските стопани за подобряването на здравето на почвата и устойчивостта на почвата в съответствие с настоящата директива. Тези маркировки могат да позволят на производителите на храни, дървесина и друга биомаса, които следват тези практики в производството си, да ги отразяват в стойността на своите продукти. Чрез живите лаборатории и водещите проекти на мисията на ЕС „Пакт за почвите за Европа“ ще бъде осигурено допълнително финансиране за мрежа от реални обекти за изпитване, демонстриране и мащабиране на различни решения, включително за въглеродно земеделие. Без да се ограничава действието на принципа „замърсителят плаща“, държавите членки следва да подпомагат чрез подкрепа и съвети собствениците на земи, управителите на земи и ползвателите на земи, засегнати от действията, предприемани съгласно настоящата директива, като вземат предвид по-специално нуждите и ограничените възможности на малките и средните предприятия.
- (56) Съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁴⁾ държавите членки трябва да опишат в своите стратегически планове по ОСП как е предвидено архитектурата за екологизиране и борба с изменението на климата на тези планове да допринася за постигането на дългосрочните национални цели, определени или произтичащи от законодателните актове, изброени в приложение XIII към посочения регламент, и да бъде в съответствие с тези цели.
- (57) От държавите членки следва да се изисква да следят внимателно въздействието на подкрепата във връзка със здравето на почвата и устойчивостта на почвата, като вземат предвид новите знания, получени в резултат на научни изследвания и иновации. В това отношение се очаква ценен принос от мисията на ЕС „Пакт за почвите за Европа“, и по-специално от живите лаборатории и дейностите на тази мисия в подкрепа на мониторинга на почвата, образованието в областта на почвата и ангажираността на гражданското общество.
- (58) Регенерирането на почвата води до възстановяване на увредената почва в добро здравно състояние. В контекста на регенерирането на почвата могат да бъдат взети предвид резултатите от оценките на здравето на почвата и е подходящо мерките за регенериране да бъдат адаптирани към конкретните характеристики на ситуацията, типа, използването и състоянието на почвата и местните, климатичните и екологичните условия. При зони, характеризирани се със запечатване или отстраняване на почва, възстановяването на способността на почвата да осигурява екосистемни услуги изисква първо възстановяване на почвата с цел постигане на равнище на функциониране на почвата и осигуряване на екосистемни услуги, което е възможно най-близко до естественото и оптималното ѝ равнище на осигуряване на екосистемни услуги.

⁽²⁴⁾ Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 (ОВ L 435, 6.12.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

- (59) За да се осигурят полезни взаимодействия между различните мерки, приети съгласно други правни актове на Съюза, които биха могли да окажат въздействие върху здравето на почвата, държавите членки следва да гарантират, че дейностите за оказване на подкрепа във връзка със здравето на почвата и устойчивостта на почвата са в съответствие с националните планове за възстановяване, изготвени в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1991, националните стратегии и планове за действие в областта на биологичното разнообразие, изготвени в съответствие с член 6 от Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие, стратегическите планове, които държавите членки следва да изготвят по линия на ОСП в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/2115, кодексите за добри селскостопански практики и програмите за действие за определени уязвими зони, приети в съответствие с Директива 91/676/ЕИО на Съвета⁽²⁵⁾, мерките за опазване и приоритетната рамка за действие, установени за зоните от „Натура 2000“ в съответствие с Директива 92/43/ЕИО на Съвета⁽²⁶⁾; мерките за постигане на добро екологично и добро химично състояние на водните обекти, включени в планове за управление на речните басейни, в съответствие с Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽²⁷⁾, мерките за управление на риска от наводнения в съответствие и с Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽²⁸⁾, планове за управление на сушиите, насърчавани в стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата, националните програми за действие, установени в съответствие с член 10 от Конвенцията на ООН за борба с опустиняването (UNCCD), целите, определени съгласно регламенти (ЕС) 2018/841 и (ЕС) 2018/842 на Европейския парламент и на Съвета⁽²⁹⁾, интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата, установени в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁰⁾, националните програми за контрол на замърсяването на въздуха, изготвени съгласно Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета⁽³¹⁾, оценките на риска и планове за управление на риска от бедствия, установени в съответствие с Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁽³²⁾, националните планове за действие, приети в съответствие с член 4 от Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽³³⁾, и оценките на въздействието върху околната среда, извършени съгласно Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁴⁾. Дейностите за оказване на подкрепа във връзка със здравето на почвата и устойчивостта на почвата следва да бъдат застъпени в максимално възможна степен в тези програми, кодекси, рамки за действия, цели, планове и мерки доколко, доколкото допринасят за постигането на техните цели. Следователно съответните показатели и данни, като например свързаните с почвата показатели за резултатите съгласно Регламент (ЕС) 2021/2115 и статистическите данни за вложенията и продукцията в селското стопанство, докладвани съгласно Регламент (ЕС) 2022/2379 на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁵⁾, следва да бъдат достъпни за компетентните органи, за да се постигне обвързване на тези данни и показатели и по този начин да стане възможно получаването на възможно най-точна оценка на ефективността на избраните мерки.

⁽²⁵⁾ Директива 91/676/ЕИО на Съвета от 12 декември 1991 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (ОВ L 375, 31.12.1991 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1991/676/oj>).

⁽²⁶⁾ Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

⁽²⁷⁾ Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

⁽²⁸⁾ Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно оценката и управлението на риска от наводнения (ОВ L 288, 6.11.2007 г., стр. 27, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj>).

⁽²⁹⁾ Регламент (ЕС) 2018/842 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за задължителните годишни намаления на емисиите на парникови газове за държавите членки през периода 2021—2030 г., допринасящи за действията в областта на климата в изпълнение на задълженията, поети по Парижкото споразумение, и за изменение на Регламент (ЕС) № 525/2013 (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/842/oj>).

⁽³⁰⁾ Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj>).

⁽³¹⁾ Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (ОВ L 344, 17.12.2016 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2284/oj>).

⁽³²⁾ Решение № 1313/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно Механизъм за гражданска защита на Съюза (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 924, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj>).

⁽³³⁾ Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди (ОВ L 309, 24.11.2009 г., стр. 71, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/128/oj>).

⁽³⁴⁾ Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 26, 28.1.2012 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj>).

⁽³⁵⁾ Регламент (ЕС) 2022/2379 на Европейския парламент и на Съвета от 23 ноември 2022 г. за създаване на рамка за действие на вложенията и продукцията в селското стопанство, за изменение на Регламент (ЕО) № 617/2008 на Комисията и за отмяна на регламенти (ЕО) № 1165/2008, (ЕО) № 543/2009 и (ЕО) № 1185/2009 на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 96/16/ЕО на Съвета (ОВ L 315, 7.12.2022 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2379/oj>).

- (60) Замърсените обекти често са наследство от десетилетия дейности в Съюза, като например промишлени или военни, и могат да поведат до рискове за човешкото здраве и за околната среда сега и в бъдеще. Поради това е необходимо първо да се определят и проучат потенциално замърсените обекти, а след това, в случай на потвърдено замърсяване, да се оценят рисковете от замърсените обекти и да се предприемат мерки по отношение на неприемливите рискове. Във връзка с това е от съществено значение да се вземе предвид и въздействието на замърсените обекти върху околната среда или среда, различна от почвата, като например подпочвените или повърхностните води. Някои от тези дейности, като например използването на подземни съоръжения за съхранение на опасни вещества, може да са извършени в основната скала или в почвообразуващия слой. Когато от такова подземно съоръжение за съхранение е имало изтичане, замърсителите може да са се придвижили в основната скала или в почвообразуващия слой и най-вероятно няма да бъдат открити в почвата. Замърсителите обаче биха могли да се разпространят и по този начин да окажат въздействие върху човешкото здраве или околната среда. Следователно, ако са предприети такива дейности на потенциално замърсени обекти, основната скала или почвообразуващият слой в близост до дейността ще трябва също да бъдат проучени, за да се провери дали дейността е причинила замърсяване, което оказва въздействие върху човешкото здраве или околната среда.
- (61) Проучването на почвата трябва да определи дали потенциално замърсеният обект е действително замърсен и дали замърсяването представлява риск за човешкото здраве или околната среда. Настоящата директива не изисква в рамките на проучването на почвата анализ на дескриптори на почвата, различни от замърсяването на почвата. Тъй като земеползването може да се променя с течение на времето, е важно информацията за замърсяването да бъде достъпна за обществеността. Например ако трябва да се вземе решение за промяна в земеползването, е важно да се извърши оценка дали замърсяване, установено при предишно проучване на почвата, може да представлява риск за планираното ново земеползване. Ето защо, за да се направи оценка дали даден потенциално замърсен обект е действително замърсен, трябва да се вземат предвид и рисковете за човешкото здраве или околната среда, свързани с чувствителната употреба на обекта. Чувствителната употреба на обекта включва употребата на детски площадки, училища, места за полагане на грижи за деца, или зони в близост до такива обекти, употреба на жилищни райони или употреба на други зони от уязвими групи от населението. Ако проучване на почвата докаже, че потенциално замърсен обект всъщност не е замърсен, обектът повече не следва да се смята от държавата членка за потенциално замърсен, освен ако въз основа на нови данни не възникнат подозрения за замърсяване.
- (62) Тъй като броят на потенциално замърсените обекти и действително замърсените обекти може да бъде много голям и нивото на риск, което представлява замърсеният обект, може да е от много ниско до много високо, е целесъобразно да се следва основан на риска и поэтапен подход за определяне и проучване на потенциално замърсените обекти и за управление на замърсените обекти. Този подход може да даде възможност на държавите членки да дадат приоритет на определени обекти. Като дават приоритет на определени обекти, държавите членки могат да вземат предвид потенциалния риск, който предполагаем или потвърден случай на замърсяване представлява за човешкото здраве и околната среда, както и социалния или икономическия контекст. Оценката на потенциалния риск, използвана при определянето на приоритета, е много по-обща от специфичната за обекта оценка на риска, която се извършва на замърсен обект.
- (63) За да определят потенциално замърсените обекти, държавите членки следва да събират данни, включително от предишни научни изследвания, в които се анализира информация за промишлени дейности, инциденти и аварии, като използват стари карти, архиви, статии от пресата, екологични разрешения и сигнали от обществеността или органите, както и данни от биомониторинг на населението или мониторинг на околната среда от научноизследователски проекти. Държавите членки следва да създадат списък на потенциално замърсяващите дейности и да могат да дадат приоритет на определени потенциално замърсени обекти, които е най-вероятно да представляват потенциален риск за човешкото здраве или околната среда, въз основа на вида дейност, мащаба на потенциалното замърсяване, данни за наличието на непосредствен риск или друга съществена информация. Тъй като броят на потенциално замърсените обекти може да се променя във времето, в рамките на определен срок следва да бъде извършено първоначално определяне на тези обекти въз основа на съществуващите данни, като по-нататъшно определяне на такива обекти следва да се прави чрез систематичен подход.

- (64) За да се гарантира своевременното и ефективно извършване на проучванията на почвата на потенциално замърсени обекти, освен задължението да определят сроковете, в които следва да се извършат проучванията на почвата, от държавите членки следва да се изисква да набележат конкретни събития, при които се прилага изискването за извършване на такива проучвания. Такива водещи до прилагането на изискването събития могат да включват искане или преразглеждане на екологично или строително разрешение или лиценз, изискван съгласно правото на Съюза или националното право, изкопни дейности, промени в предназначението на земята или сделки със земя или недвижими имоти. Проучванията на почвата могат да следват различни етапи, като например предварително документно проучване, предишно проучване на конкретния обект с цел събиране на информация за минали промишлени дейности, инциденти или аварии, посещение на място, предварително или проучвателно изследване, по-подробно или описателно проучване, полево или лабораторно изпитване, и могат да включват специфична за обекта оценка на рисковете, които замърсяването поражда за човешкото здраве и околната среда. Ако бъде установено замърсяване, проучването на почвата следва да залегне в основата на характеризирането на замърсяването и неговия екологичен контекст и да предоставя основна информация за специфичната за обекта оценка на риска и за разработването на всякакви мерки за намаляване на риска, които биха били необходими. Докладите за базовото състояние и мерките за мониторинг, въведени съгласно Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁶⁾, също могат да се смятат за проучване на почвата, когато е уместно.
- (65) Необходима е гъвкавост във връзка с управлението на замърсените обекти, за да се вземат предвид разходите, ползите и местните особености. Поради това държавите членки следва да възприемат най-малко основан на риска и поетапен подход за определянето и проучването на потенциално замърсени обекти и за управлението на замърсени обекти, при който се отчита разликата между тези две категории и по този начин се дава възможност за отпускането на ресурси, като се вземе предвид конкретният екологичен, социален и икономически контекст. Решенията, свързани с управлението на замърсените обекти, включително относно основания на риска и поетапен подход, следва да се вземат въз основа на естеството и степента на потенциалните рискове за човешкото здраве, включително експозицията на замърсители на уязвими групи от населението, като бременни жени, хора с увреждания, възрастни хора и деца, както и за околната среда, произтичащи от експозицията на замърсители на почвата или на замърсители, мигрирали към подпочвените води, и ако е възможно, кумулативното въздействие върху човешкото здраве, почвените екосистеми и свързаните екосистемни услуги.
- (66) Естествените и антропогенните фонове нива следва да бъдат взети предвид при оценката на риска, тъй като биха могли да спомогнат за определянето на цели за ремедиация или управление на почвата.
- (67) Резултатите от анализа на разходите и ползите във връзка с предприемането на специфична за обекта оценка на риска или ремедиация на почвата следва да бъдат положителни. Например за замърсени обекти в малък мащаб подробната специфична за обекта оценка на риска може да бъде по-скъпа от незабавната ремедиация на почвата или обектът може да бъде очевидно и сериозно замърсен по такъв начин, че да не е необходима подробна специфична за обекта оценка на риска за целите на вземането на решение за ремедиация на почвата. В такива случаи броят на стъпките в основания на риска и поетапен подход за определяне и проучване на потенциално замърсени обекти и за управление на замърсени обекти може да бъде намален, тъй като подробната специфична за обекта оценка на риска, носи малка добавена стойност. Държавите членки следва да установят специална методика за специфичната за обекта оценка на риска на замърсените обекти. Държавите членки следва също така да определят какво представлява неприемлив риск от замърсен обект въз основа на научните познания, принципа на предпазливост, местните особености и вида на настоящото и планираното земеползване.

⁽³⁶⁾ Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността и от отглеждането на селскостопански животни (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (OB L 334, 17.12.2010 г., стр. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj>).

- (68) За да се намалят до приемливо равнище рисковете за човешкото здраве и околната среда, свързани със замърсените обекти, държавите членки следва да гарантират предприемането на подходящи мерки за намаляване на риска, включително ремедиация на почвата. Оптималните мерки за намаляване на риска следва да бъдат устойчиви и избрани чрез балансиран процес на вземане на решения, при който се отчитат екологичните, социалните и икономическите въздействия. Изборът на техниката или мярката зависи от комбинация от критерии като естеството на замърсителите, характеристиките на почвата, обема на замърсяването, наличното време и пространство, бюджетните ограничения, целите за ремедиация на почвата, текущото и планираното земеползване и потенциала за подобряване на здравето на почвата. Мерките за намаляване на риска не следва да оказват отрицателно въздействие върху оценката на риска и управлението на риска по отношение на водосборните райони за места за черпене на вода, предназначена за консумация от човека съгласно член 8 от Директива (ЕС) 2020/2184 на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁷⁾. Тъй като ремедиацията на почвата е съсредоточена върху премахването на риска, който замърсяването на почвата поражда за човешкото здраве или околната среда, е възможно ремедиацията на почвата да не доведе до подобряване на други дескриптори на почвата. Някои техники за ремедиация на почвата също могат да окажат отрицателно въздействие върху здравето на почвата. Поради това следва да се вземат предвид всички предимства и недостатъци на техниките за ремедиация. Следва да бъде възможно мерките, предприети съгласно други правни актове на Съюза, да бъдат квалифицирани като мерки за намаляване на риска съгласно настоящата директива, ако тези мерки водят до ефективно намаляване на рисковете, породени от замърсени обекти.
- (69) Проучването на потенциално замърсени обекти и управлението на замърсени обекти следва да са съобразени с принципа „замърсителят плаща“ и с принципите на предпазливост и пропорционалност. Държавите членки следва да се стремят да определят замърсителя и да установят поредност в отговорността или верига на вземане на решения за поемане на отговорност, за да определят физическото или юридическото лице, което е отговорно за поемането на разходите за проучването на почвата, оценката на риска и мерките за намаляване на риска. Следва да е възможно държавите членки да могат да решават да проведат допълнително разграничение между вече замърсени и новозамърсени обекти и да прилагат по-строг подход по отношение на замърсяването, причинено след определена референтна дата. При замърсени обекти, за които не може да бъде определено физическото или юридическото лице, отговорно за причиняването на замърсяването, държавите членки следва да могат да използват финансови инструменти и финансови програми на Съюза, за да изпълнят задълженията си по отношение на проучването на почвата и ремедиацията на почвата.
- (70) Замърсяването на почвата вече е уредено съгласно правото на Съюза, като например Директива 2010/75/ЕС или Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁸⁾. Разпоредбите на настоящата директива не засягат изискванията съгласно правото на Съюза в областта.
- (71) Проучванията на почвата, оценките на риска или мерките за намаляване на риска, проведени в потенциално замърсени или замърсени обекти преди 16 декември 2025 г. и които отговарят на изискванията, определени в настоящата директива, следва да се считат за подходящи за изпълнение на изискванията, предвидени в настоящата директива за такива обекти.
- (72) Мерките, предприети съгласно настоящата директива, следва да са съобразени и с други цели на политиката на Съюза, като например целите, залегнали в Регламент (ЕС) 2024/1252 на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁹⁾, с които по-специално се гарантират сигурни и устойчиви доставки на критични суровини за промишлеността на Съюза.

⁽³⁷⁾ Директива (ЕС) 2020/2184 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 г. относно качеството на водата, предназначена за консумация от човека (ОВ L 435, 23.12.2020 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj>).

⁽³⁸⁾ Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети (ОВ L 143, 30.4.2004 г., стр. 56, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/35/oj>).

⁽³⁹⁾ Регламент (ЕС) 2024/1252 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. за създаване на рамка за гарантиране на сигурни и устойчиви доставки на суровини от критично значение и за изменение на регламенти (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1724 и (ЕС) 2019/1020 (ОВ L, 2024/1252, 3.5.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>).

- (73) Прозрачността е съществен компонент на политиката по отношение на почвата и осигурява публична отчетност и информираност на обществеността, справедливи пазарни условия и мониторинг на напредъка. Поради това държавите членки следва да създадат и поддържат национален регистър на потенциално замърсените и замърсените обекти. Тези регистри следва да съдържат информация за конкретните обекти и да бъдат публично достъпни под формата на онлайн база с пространствени данни с географски координати. Ако регистрите са създадени на поднационално равнище, държавите членки следва да предвидят координирана национална входна точка към различните поднационални регистри, например с централизиран национален уебсайт, съдържащ интернет връзки. Регистрите следва да съдържат информацията, която е необходима, за да може обществеността да бъде информирана за наличието на потенциално замърсени обекти и управлението на замърсени обекти. Като се има предвид, че наличието на замърсяване на почвата в потенциално замърсени обекти по правило може само да се подозира, разликата между потенциално замърсените обекти и замърсените обекти следва да бъде съобщавана и ясно обяснявана на обществеността, за да се избегне пораждането на ненужни опасения. Регистрите, съществуващи към 16 декември 2025 г., които отговарят на изискванията, определени в настоящата директива, следва да се считат за изпълняващи изискванията, предвидени в настоящата директива.
- (74) Съгласно член 19, параграф 1, втора алинея от Договора за Европейския съюз (ДЕС) от държавите членки се изисква да предвидят правните средства, необходими за осигуряването на ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза. Освен това, в съответствие с Конвенцията за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземане на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда⁽⁴⁰⁾ (наричана по-нататък „Конвенцията от Орхус“), одобрена от Европейската общност на 17 февруари 2005 г. с Решение 2005/370/ЕО на Съвета⁽⁴¹⁾, членовете на заинтересованата общественост трябва да имат достъп до правосъдие, така че да допринасят за закрилата на правото на живот в околна среда, която е адекватна по отношение на здравето на човека и неговото благосъстояние.
- (75) Както е пояснено в съдебната практика на Съда на Европейския съюз⁽⁴²⁾, държавите членки нямат право да ограничават процесуалната легитимация във връзка с оспорването на решение на орган на публичната власт до онези членове на заинтересованата общественост, които са участвали в процедурата по вземане на решение, довела до приемането на съответното решение. Освен това всяко производство по обжалване следва да бъде справедливо, безпристрастно и своевременно и да не е прекомерно скъпо, както и да осигурява адекватни средства за правна защита, включително при необходимост правна защита под формата на принудителни мерки. Освен това, в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз⁽⁴³⁾, на заинтересованата общественост се осигурява най-малко достъп до правосъдие.
- (76) С Директива (ЕС) 2019/1024 се налага публикуването на информация в обществения сектор в безплатни и отворени формати. Общата цел на Директива (ЕС) 2019/1024 е да продължи укрепването на основаната на данни икономика на Съюза чрез увеличаване на количеството взаимнооперативни данни в обществения сектор, които са достъпни за повторна употреба, като така се осигурява справедлива конкуренция и лесен достъп до информация в обществения сектор и се укрепват трансграничните иновации, основани на данни. Основният принцип на посочената директива е, че данните в правителствения сектор следва да бъдат отворени по подразбиране и по замисъл. Целта на Директива 2003/4/ЕО е да се гарантира правото на достъп до информация за околната среда в държавите членки в съответствие с Конвенцията от Орхус. Конвенцията от Орхус и Директива 2003/4/ЕО включват широки задължения, свързани както с предоставянето при поискване на информация за околната среда, така и с активното разпространяване на такава информация. Директива 2003/4/ЕО предвижда ограничен списък от изключения по отношение на разпространението или разкриването на информация за околната среда, като се взема предвид общественият интерес от разпространението, в случай че разпространението или разкриването на информацията би засегнало неблагоприятно определени интереси. Тези интереси включват обществената сигурност или националната отбрана, поверителността на търговската или промишлената информация, когато тази поверителност е предвидена от правото на Съюза или националното право с цел защита на законен икономически интерес, включително на обществения интерес за запазването на статистическата поверителност или данъчната тайна, както и поверителността на личните данни или досиетата на физически лица, когато тези лица не са дали съгласие за публично разкриване на информацията, когато такава поверителност е предвидена от правото на Съюза или националното право. Директива 2007/2/ЕО също така има широк обхват, включващ обмена на пространствена информация, включително на съвкупности от данни относно различни въпроси, свързани с околната среда. Важно е с разпоредбите на настоящата директива, отнасящи се до достъпа до информация и механизмите за обмен на данни, да се допълнят директиви (ЕС) 2019/1024, 2003/4/ЕО и 2007/2/ЕО и да не се създава отделен правен режим. Поради това разпоредбите в настоящата директива относно предоставянето на информация на обществеността и информацията относно контрола върху изпълнението следва да се прилагат, без да се засягат посочените директиви.

⁽⁴⁰⁾ OB L 124, 17.5.2005 г., стр. 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/convention/2005/370/oj>.

⁽⁴¹⁾ Решение 2005/370/ЕО на Съвета от 17 февруари 2005 г. за сключване, от името на Европейската общност, на Конвенцията за достъп до информация, участие на обществеността в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по екологични въпроси (OB L 124, 17.5.2005 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2005/370/oj>).

⁽⁴²⁾ Решение на Съда (първи състав) от 14 януари 2021 г., *LB и др./College van burgemeester en wethouders van de gemeente Echt-Susteren*, C-826/18, ECLI:EU:C:2021:7, т. 58 и 59.

⁽⁴³⁾ Решение на Съда (втори състав) от 25 юли 2008 г., *Dieter Janecek/Freistaat Bayern*, C-237/07, ECLI:EU:C:2008:447, т. 42; Решение на Съда (втори състав) от 19 ноември 2014 г., *Client Earth/The Secretary of State for the Environment, Food and Rural Affairs*, C-404/13, ECLI:EU:C:2014:2382, т. 56; Решение на Съда (първи състав) от 26 юни 2019 г., *Craeynest и друзу*, C-723/17, ECLI:EU:C:2019:533, т. 56; Решение на Съда (голям състав) от 19 декември 2019 г., *Deutsche Umwelthilfe eV/Freistaat Bayern*, C-752/18, ECLI:EU:C:2019:1114, т. 56.

- (77) Важно е също така с разпоредбите на настоящата директива, отнасящи се до механизмите за обмен на данни, да се даде възможност на държавите членки да използват отново съществуващите инфраструктури за данни, създадени съгласно директиви (ЕС) 2019/1024 и 2007/2/ЕО, за да се гарантира наличието на ефективен и навременен обмен на информация. За тази цел държавите членки и Комисията биха могли да използват инструменти като REPORTNET, управлявани от ЕАОС. Този подход следва принципа на еднократност и избягва налагането на допълнителна тежест за държавите членки за създаване на специална инфраструктура за данни съгласно настоящата директива.
- (78) С цел да се осигури необходимото адаптиране на правилата за мониторинг на здравето на почвата и управление на замърсените обекти, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 ДФЕС за изменение на настоящата директива с цел адаптиране към научния и техническия напредък методиките за мониторинг на здравето на почвата, примерния списък на мерките за намаляване на риска и фазите и принципите по отношение на специфичната за обекта оценка на риска. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество⁽⁴⁴⁾. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.
- (79) За да се гарантират единни условия за прилагане на настоящата директива, на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия за определяне на формати или методи за споделяне или събиране на данни за здравето на почвата и за включване на тези данни в цифровия портал за данни за здравето на почвата, както и за определяне на формата, структурата и подробните правила за докладване на данни и информация по електронен път на Комисията. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁴⁵⁾.
- (80) За да окаже подкрепа на държавите членки при изпълнението на техните задължения съгласно настоящата директива, Комисията, в сътрудничество с държавите членки и други заинтересовани страни, когато е целесъобразно, следва да изготвя документи и да разработва научни инструменти, включително възможни методики и процедури, които биха могли да се прилагат. Тези документи и научни инструменти ще осигурят своевременно важна информация на държавите членки, като същевременно се гарантира гъвкавостта за надграждане върху вече въведените методики и процедури. Тези документи и научни инструменти следва да бъдат допълнени с необходимата помощ и изграждане на капацитет. Комисията следва да осигури на държавите членки необходимото за изграждане на капацитет, помощ, подкрепа и многостранно хармонизиране на методите, като по този начин отстрани съществуващите пропуски в данните и затрудненията в работния процес чрез споделяне на експертен опит. За тази цел Комисията следва да се основава на съществуващите механизми на равнището на Съюза и на международно равнище, включително инициативата Soil BON, Глобалното партньорство за почвата, SOILveR, NICOLE, EUROSOLAN, огледалните групи по линия на мисията на ЕС „Пакт за почвите за Европа“ и EIONET. Комисията следва да подкрепя трансграничното сътрудничество между държавите членки, за да се гарантира, че е възприет хармонизиран подход към мониторинга на почвата и е осигурена равнопоставеност между съседните почвени райони.
- (81) В допълнение към съставянето на документи и разработването на научни инструменти Комисията следва да организира редовен обмен на информация, опит и най-добри практики относно прилагането на настоящата директива между държавите членки и, когато е целесъобразно, други заинтересовани страни. Освен това този обмен на информация би могъл да осигури възможност за обсъждане на съобщаването на обществеността на резултатите от оценките на здравето на почвата, практиките, които подобряват устойчивостта на почвата, замърсяването, различно от антропогенното замърсяване от точкови източници; прилагането на поредност в отговорността при определянето на отговорното(ите) лице(а) за управлението на замърсените обекти, управлението на безстопанствени обекти, техниките за ремедиация на почвата за замърсените обекти, определянето и оценката на естествените и антропогенните фонов нива, подходите за определянето на зоните, в които не са изпълнени индивидуалните критерии за добро здравно състояние на почвата, практиките на системата за управление на качеството за лабораториите, както и принципите на смекчаване на последиците от усвояването на земя.

⁽⁴⁴⁾ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

⁽⁴⁵⁾ Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (82) До 17 юни 2033 г. Комисията следва да извърши основана на данни оценка и, когато е целесъобразно, да преразгледа настоящата директива въз основа на резултатите от оценките на здравето на почвата. При тази оценка следва да се прецени по-специално необходимостта от определяне на по-конкретни изисквания, за да се гарантира постигането на целите на настоящата директива. В посочената оценка следва също да се разгледа необходимостта от адаптиране към научния и техническия напредък на определението за здрава почва чрез добавяне на разпоредби относно определени дескриптори на почвата или критерии за добро здравно състояние на почвата, основани на нови научни данни, свързани с опазването на почвата, или предвид конкретен проблем на дадена държава членка, произтичащ от нови екологични или климатични обстоятелства. В съответствие с точка 22 от Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество, оценката трябва да се основава на ефикасността, ефективността, важността, съгласуваността и добавената стойност и следва да служи като база за оценки на въздействието на възможните по-нататъшни действия.
- (83) Необходими са координирани мерки от страна на всички държави членки, за да се постигне визията до 2050 г. цялата почва да бъде здрава и да се гарантира дългосрочното осигуряване на екосистемни услуги от почвата в целия Съюз. Самостоятелните действия на държавите членки се оказват недостатъчни, тъй като увреждането на състоянието на почвата продължава и дори се задълбочава. Доколкото целите на настоящата директива не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците на действието могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 ДЕС. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.
- (84) В съответствие с член 42, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета⁽⁴⁶⁾ беше проведена консултация с Европейския надзорен орган по защита на данните, който прие становище на 11 декември 2023 г.
- (85) Съгласно Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи⁽⁴⁷⁾ държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят смята, че предоставянето на такива документи е обосновано,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Цели и предмет

1. Целите на настоящата директива са да се установи надеждна и последователна рамка за мониторинг на цялата почва в Съюза, да се намали замърсяването на почвата до нива, които не се считат за вредни за човешкото здраве и околната среда, непрекъснато да се подобрява здравето на почвата в Съюза, да се поддържа почвата в добро здравно състояние и да се предотвратяват и преодоляват всички аспекти на увреждането на почвата, така че към 2050 г. цялата почва да бъде здрава, за да може да осигурява множество екосистемни услуги в мащаб, достатъчен за задоволяване на екологичните, обществените и икономическите потребности, за предотвратяване и смекчаване на последиците от изменението на климата и загубата на биологично разнообразие, и за повишаване на устойчивостта спрямо природни бедствия и от гледна точка на продоволствена сигурност.
2. В настоящата директива се предвиждат рамка и мерки по отношение на:
- а) мониторинга и оценката на здравето на почвата;
 - б) устойчивостта на почвата; и
 - в) управлението на замърсени обекти.

⁽⁴⁶⁾ Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 21.11.2018 г., стр. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

⁽⁴⁷⁾ ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

Член 2

Обхват

Настоящата директива се прилага за цялата почва на територията на държавите членки.

Член 3

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- 1) „почва“ означава най-горният слой на земната кора, разположен между основната скала или почвообразувателния слой и земната повърхност, който се състои от минерални частици, органични вещества, вода, въздух и живи организми;
- 2) „екосистема“ означава динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица;
- 3) „екосистемни услуги“ означава прекият или непрекият принос на екосистемите за икономическите, социалните, културните и други ползи, които хората извличат от тези екосистеми;
- 4) „биологично разнообразие на почвата“ означава различните прояви на живот в почвата – от гените до съобществата от организми, и екологичните комплекси, от които те са част, т.е. комплекси, вариращи от почвени микростообитания до ландшафти;
- 5) „здраве на почвата“ означава физичното, химичното и биологичното състояние на почвата, което определя способността ѝ да функционира като жизненоважна жива система и да осигурява екосистемни услуги;
- 6) „устойчивост на почвата“ означава способността на почвата да запази функциите си и да поддържа способността си да осигурява екосистемни услуги, както и да издържа на смущения и да се възстановява от тях;
- 7) „практики за управление на почвата“ означава практики, които оказват въздействие върху физическите, химичните или биологичните свойства на почвата;
- 8) „почвен район“ означава част от територията на държава членка, която е била очертана от тази държава членка в съответствие с настоящата директива;
- 9) „почвена единица“ означава пространствено обособена зона в рамките на почвен район, получена в резултат на пресечната точка на набори пространствени данни, използвани като фактори за статистическа хомогенност в рамките на този почвен район;
- 10) „дескриптор на почвата“ означава параметър, който описва физическа, химична или биологична характеристика на здравето на почвата;
- 11) „оценка на здравето на почвата“ означава оценка на здравето на почвата, извършена въз основа на измерване или прогнозна оценка на стойността на дескрипторите на почвата;
- 12) „замърсяване на почвата“ означава наличието на вещество в почвата на ниво, което може пряко или непряко да е вредно за човешкото здраве или за околната среда;
- 13) „замърсител“ означава вещество, което може да причини замърсяване на почвата или замърсяване на основната скала или почвообразувателния слой;
- 14) „потенциално замърсен обект“ означава очертана зона, във връзка с която има основано на съответни данни подозрение за замърсяване на почвата или замърсяване на основната скала или почвообразувателния слой, причинено от антропогенни дейности от точкови източници;
- 15) „замърсен обект“ означава очертана зона с потвърдено замърсяване на почвата или замърсяване на основната скала или почвообразувателния слой, причинено от антропогенни дейности от точкови източници;
- 16) „земя“ означава повърхността на Земята, която не е постоянно покрита от водни обекти;
- 17) „земно покритие“ означава физическото и биологичното покритие на повърхността на Земята;
- 18) „запечатване на почвата“ означава покриването на почвата с напълно или частично непроницаем материал;

- 19) „запечатана почва“ означава зона от почвата, която е била подложена на запечатване на почвата;
- 20) „отстраняване на почвата“ означава временното или дългосрочното пълно или частично отстраняване на почвата в дадена зона;
- 21) „отстраняване на запечатването“ означава превръщането на запечатаната почва в почва, която не е запечатана;
- 22) „функция на тъждествено преобразуване“ означава математическо правило, което позволява стойността на дадено измерване, направено по методика, различна от референтната методика, да бъде преобразувана в стойността, която би се получила при извършване на измерването на почвата по референтната методика;
- 23) „заинтересована общественост“ означава обществеността, която е засегната или може да бъде засегната от увреждане на почвата, или има интерес в процедурите за вземане на решения, свързани с изпълнението на задълженията на настоящата директива, включително собственици, управители и ползватели на земя, както и неправителствени организации, които извършват дейност в областта на опазването на човешкото здраве или околната среда и отговарят на всички изисквания на националното право;
- 24) „регенериране на почвата“ означава съзнателна дейност, имаща за цел промяна на състоянието на почвата от увредено състояние в добро здравно състояние;
- 25) „риск“ означава вероятността от настъпване на вредни последици за човешкото здраве или за околната среда в резултат на експозицията на замърсяване на почвата или на замърсяване на основната скала или на почвообразувателния слой;
- 26) „проучване на почвата“ означава процес, който може да бъде извършен в множество и повтарящи се фази, за да бъде оценено наличието и нивата на замърсители в почвата, основната скала или почвообразувателния слой и, ако е уместно, да бъде характеризан и определен мащабът на замърсения обект;
- 27) „ремедиация на почвата“ означава комплекс от действия, с които се намаляват, изолират или обездвижват замърсителите в почвата, основната скала или почвообразувателния слой;
- 28) „мерки за намаляване на риска“ означава мерки, които имат за цел да се намалят рисковете, породени от замърсените обекти за човешкото здраве и за околната среда, чрез ремедиация на почвата или чрез промяна на връзките между източника, пътя и приемника, без да се променят характеристиките на самото замърсяване.

Член 4

Почвени райони и почвени единици

1. За административни цели държавите членки определят един или повече почвени райони, които обхващат цялата им територия и за които отговарят един или повече компетентни органи, определени съгласно член 5.
2. За целите на разработването на мониторинг и докладването за здравето на почвата по отношение съответната почвена единица в рамките на дадена допустима грешка за съответната почвена единица, държавите членки определят почвени единици, които заедно обхващат цялата им територия, като вземат предвид:
 - а) географския обхват на почвените райони, определени съгласно параграф 1;
 - б) почвения тип, определен в картата на почвените региони на Европейския съюз и съседните държави в мащаб 1:5 000 000, публикувана от Федералния институт по науки за земята и природни ресурси (BGR) в партньорство със Съвместния изследователски център (JRC);
 - в) категориите земеползване, с изключение на водните обекти, посочени в Регламент (ЕС) 2018/841.
3. За целите на определянето на своите почвени единици държавите членки могат да използват актуализации на посочените в параграф 2 данни, когато са налични такива на равнището на Съюза, на национално или на поднационално равнище, или по-подробни данни, равностойни на тези данни.

За да определят своите почвени единици държавите членки могат да вземат предвид допълнителни териториални данни, като например данни относно климата, относно екологичните зони, съгласно описанието в съответните научни изследвания или доклади, или относно речните басейни.

Член 5

Компетентни органи

Държавите членки определят компетентните органи, които да отговарят на подходящото равнище за изпълнението на задълженията, установени в настоящата директива.

ГЛАВА II

МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ЗДРАВЕТО НА ПОЧВАТА

Член 6

Рамка за мониторинг на здравето на почвата, както и на запечатването на почвата и отстраняването на почвата

1. Държавите членки създават рамка за мониторинг (наричана по-нататък „рамка за мониторинг на почвата“) на подходящо равнище по отношение на дескрипторите на почвата и на показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва, за да гарантират, че се извършва редовен, последователен и точен мониторинг на здравето на почвата и на запечатването на почва и отстраняването на почва, в съответствие с настоящия член и с приложения I и II.

Рамката за мониторинг се основава на съществуващите рамки за мониторинг на национално равнище и на равнището на Съюза, включително, когато е целесъобразно, на данни от рамковото изследване на земеползването/земното покритие (наричано по-нататък „изследването LUCAS“).

Ако е необходимо, държавите членки могат да адаптират своята рамка за мониторинг на почвата по отношение на своите най-отдалечени региони, за да се вземат предвид особените характеристики на тези региони.

2. Държавите членки извършват мониторинг на здравето на почвата във всяка почвена единица, както и на запечатването на почва и отстраняването на почва във всеки почвен район.

3. Рамката за мониторинг се основава на следното:

- а) дескрипторите на почвата и критериите за добро здравно състояние на почвата, посочени в член 7;
- б) точките за вземане на проби, които да се определят в съответствие с член 9, параграф 1;
- в) измерванията във връзка с почвата, които трябва да се извършват от държавите членки и, ако е приложимо, от Комисията в съответствие с член 9, параграфи 3 и 4;
- г) научно издържани данни от дистанционно наблюдение и продукти за дистанционно наблюдение съгласно параграф 4 от настоящия член, ако има такива;
- д) показателите за запечатване на почва и за отстраняване на почва, посочени в член 7, параграф 1, втора алинея.

4. Комисията и Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) използват съществуващите космически данни и продукти, осигурени в рамките на компонент „Коперник“ на космическата програма на Съюза, създадена с Регламент (ЕС) 2021/696, с цел да проучват възможностите и да разработват, в сътрудничество с държавите членки, продукти за дистанционно наблюдение на почвата, които да осигурят на държавите членки необходимите данни за показателите за запечатване и отстраняване на почва и да осигурят подкрепа на държавите членки при мониторинга на съответните дескриптори на почвата.

5. До 17 декември 2027 г. въз основа на съществуващите данни Комисията и ЕАОС създават цифров портал за данни за здравето на почвата (наричан по-нататък „цифровият портал за данни за здравето на почвата“), за да предоставят достъп в геореферирани пространствени формати най-малко до наличните данни за здравето на почвата, агрегирани на равнище почвена единица или на по-подробно равнище, получени от:

- а) измерванията във връзка с почвата, посочени в член 9, параграфи 3 и 4;
- б) съответните данни от дистанционно наблюдение и продукти за дистанционно наблюдение, посочени в параграф 4 от настоящия член.

Обработването и достъпът до данните за здравето на почвата, посочени в първа алинея, се извършват в съответствие с приложимото право на Съюза.

6. Комисията и ЕАОС гарантират, че на държавите членки се предоставя своевременно и ефективно възможността да направят преглед на данните за здравето на почвата и да поискат коригиране на евентуални грешки, преди тези данни да бъдат оповестени публично чрез цифровия портал за данни за здравето на почвата. Комисията и ЕАОС гарантират, че такава възможност се предоставя и във връзка с всеки друг доклад, който трябва да бъде публикуван на цифровия портал за данни за здравето на почвата и който се основава на рамката за мониторинг на почвата.

7. Чрез цифровия портал за данни за здравето на почвата може да се предоставя достъп и до други данни, свързани със здравето на почвата, различни от посочените в параграф 5, ако тези свързани със здравето на почвата данни са били споделени или събрани в съответствие с форматите или методите, установени от Комисията съгласно параграф 9.

8. Цифровият портал за данни за здравето на почвата не дава достъп до данни и информация, чието разкриване би засегнало неблагоприятно обществената сигурност или националната отбрана.

9. Комисията приема актове за изпълнение, с които се установяват формати или методи за споделяне или събиране на данните, посочени в настоящия член, или за включване на тези данни в цифровия портал за данни за здравето на почвата. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 22, параграф 2.

Член 7

Дескриптори на почвата, критерии за добро здравно състояние на почвата и показатели за запечатване на почва и отстраняване на почва

1. При мониторинга и оценката на здравето на почвата държавите членки прилагат дескрипторите на почвата, изброени в части А, Б и В от приложение I.

При мониторинга на запечатването на почва и отстраняването на почва държавите членки прилагат показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва, изброени в част Г от приложение I.

2. При оценката на здравето на почвата държавите членки използват критерии за добро здравно състояние на почвата, които се състоят от:

а) необвързващи устойчиви целеви стойности, изброени в части А и Б от приложение I; и

б) оперативните прагови стойности, определени в съответствие с параграф 6.

3. Държавите членки изготвят списък на органичните замърсители за дескриптора на почвата, отнасящ се до замърсяването на почвата, посочен в част Б от приложение I. За тази цел държавите членки могат да вземат предвид примерния списък на замърсителите на почвата, посочен в параграф 8.

4. Държавите членки изготвят списък на замърсителите за дескрипторите на почвата, свързани със замърсяването на почвата, посочени в част В от приложение I, включително пестициди, техните метаболити и перфлуороалкилирани и полифлуороалкилирани вещества (PFAS), представляващи най-голям риск за човешкото здраве и околната среда, като вземат предвид примерния списък на замърсителите на почвата, посочен в член 8, както и, когато е налична, съответната информация за следното:

а) токсичността на замърсителя на почвата;

б) устойчивостта и преносимост на замърсителя на почвата;

в) възможни източници и случаи на поява на замърсителя на почвата;

г) количествени данни относно производството, употребата, потреблението или обема на продажбите на използваните вещества в съответните държави членки;

д) данни от човешкия биомониторинг от научноизследователски проекти, както и наличието на замърсители в съставните елементи на околната среда.

5. Държавите членки определят необвързващите устойчиви целеви стойности за дескрипторите на почвата, изброени в част Б приложение I, в съответствие с разпоредбите, съдържащи се в част Б, трета колона от приложение I.

6. Държавите членки определят една или повече оперативни прагови стойности за всеки дескриптор на почвата, посочен в части А и Б от приложение I, които отразяват нивата на увреждане на почвата, въз основа на които са необходими мерки за оказване на подкрепа във връзка със здравето на почвата и устойчивостта на почвата в съответствие с член 11.

Държавите членки могат да определят оперативната прагова стойност за един или повече дескриптори на почвата на същото ниво като необвързващата устойчива целева стойност за тези дескриптори на почвата.

7. Държавите членки могат да определят допълнителни дескриптори на почвата и показатели за запечатване на почва и отстраняване на почва към изброените в приложение I.

8. Държавите членки информират Комисията, когато определят или адаптират дескриптори на почвата, показатели за запечатване на почва и отстраняване на почва или критерии за добро здравно състояние на почвата в съответствие с параграфи 1 – 8.

Член 8

Примерен списък на замърсителите на почвата

1. В сътрудничество с държавите членки Комисията изготвя примерен списък, съдържащ както замърсители на почвата с потенциални значителни рискове за здравето на почвата и устойчивостта на почвата, човешкото здраве или околната среда, така и замърсители на почвата, за които са необходими данни с цел справяне с въздействието на такива потенциални значителни рискове.
2. Замърсителите на почвата, включително пестицидите, техните метаболити и PFAS, които трябва да бъдат включени в примерния списък, посочен в параграф 1, се подбират въз основа на потенциала им да причинят значителен риск за здравето на почвата и устойчивостта на почвата, човешкото здраве или околната среда, както и въз основа на токсичността и експозицията на тези замърсители на почвата в целия Съюз.
3. До 17 юни 2027 г., в сътрудничество с държавите членки Комисията изготвя примерния списък на замърсителите на почвата, посочен в параграф 1, и го актуализира, когато е необходимо, въз основа на резултатите от мониторинга и оценката на здравето на почвата, извършвани съгласно настоящата глава, и с оглед на научния и техническия напредък.

Член 9

Измервания и методики

1. Държавите членки определят броя и местоположението на точките за вземане на проби, като прилагат методиката, изложена в част А от приложение II.

За целите на първа алинея Комисията предоставя на държавите членки съответните карти на дескрипторите на почвата, първоначалните точки за вземане на проби и съответните данни, свързани с точките за вземане на проби, събрани при предишни проучвания на почвата в рамките на изследването LUCAS.

2. След определянето на броя и на местоположението на точките за вземане на проби и преди извършването на извадковото проучване държавите членки уведомяват Комисията за всяка евентуална необходимост от подкрепа по отношение на вземането на проби на място и анализите на почвата, както и за всяка друга необходимост, свързана с извадковото проучване.

Комисията оценява нуждите и определя подходящото равнище на подкрепа в координация със съответните държави членки.

В случай че Комисията предостави подкрепа съгласно настоящия параграф, съответната държава членка адаптира по подходящ начин извадковото проучване. Съответната държава членка и Комисията определят в писмено споразумение практическите ред и условия за оказването на подкрепа.

В случай че Комисията предостави подкрепа за вземането на проби на място съответната държава членка гарантира, че Комисията може да извършва вземане на почвени проби на място.

3. Държавите членки и Комисията, в случай че Комисията оказва подкрепа съгласно параграф 2 и в съответствие с писменото споразумение, посочено в трета алинея от същия параграф, извършват измервания на почвата, като вземат почвени проби в точките за вземане на проби, посочени в параграф 1, и събират, обработват и анализират данните, когато е необходимо, за да определят следното:

- а) стойностите на дескрипторите на почвата, изброени в приложение I;
- б) когато е приложимо, стойностите на допълнителните дескриптори на почвата, посочени в член 7, параграф 7.

Държавите членки се освобождават от задължението да вземат почвени проби от запечатана почва и от зони, които са били подложени на отстраняване на почва.

Държавите членки могат да изключат зоните, за които не съществува риск от засоляване, от измерването на електропроводимостта, посочено в част А от приложение I, и информират Комисията за това, като предоставят пояснения.

Вземането на почвени проби на място се извършва в съответствие с минималните критерии за методиката за полево извадково проучване, определени в част А, точка 2 от приложение II.

За дескрипторите за замърсяването на почвата, посочени в част В от приложение I, държавите членки могат да ограничат точките за вземане на проби до съответна подгрупа от общия брой точки за вземане на проби, определен в съответствие с параграф 1, първа алинея от настоящия член.

За дескриптора за загуба на биологично разнообразие на почвата, посочен в част В от приложение I, държавите членки извършват измервания върху най-малко 5 % от общия брой точки за вземане на проби, определен в съответствие с параграф 1, първа алинея от настоящия член.

4. При условие че данните са събрани през цикъла на мониторинг, през който е извършено извадковото проучване, и в съответствие с методиките, посочени в част А, точка 2 и част Б от приложение II, измерванията във връзка с почвата, които трябва да бъдат извършени от държавите членки съгласно параграф 3 от настоящия член, когато е приложимо могат да се състоят от измервания, извършени от:

- а) държавите членки в съответствие със съществуващите национални или поднационални мрежи за мониторинг на почвата и проучвания на почвата;
- б) държавите членки в съответствие с правото на Съюза и международното право;
- в) участници от частния сектор, научноизследователски организации и други лица, когато има такива.

За извършването на първите измервания на почвата, посочени в параграф 8, цикълът за събиране на данните, посочени в първа алинея от настоящия параграф, започва, доколкото данните са налични, от 16 декември 2024 г.

5. Държавите членки събират, обработват и анализират данни, за да определят стойностите на показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва, изброени в част Г от приложение I.

6. Държавите членки прилагат:

- а) методиките за определяне или извършване на експертна оценка на стойностите на дескрипторите на почвата, посочени в част Б от приложение II;
- б) минималните критерии по отношение на методиката за определяне на стойностите на показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва, посочени в част В от приложение II;
- в) всички изисквания, определени от Комисията в съответствие с параграф 13 от настоящия член.

Държавите членки могат да прилагат методики, различни от изброените в първа алинея, букви а) и б) от настоящия параграф, при условие че има валидирани функции на тъждествено преобразуване в съответствие с изискването в част Б, четвърта колона от приложение II.

7. Държавите членки гарантират, че лабораториите или лицата, наети от лабораториите, извършващи измерванията във връзка с почвата, провеждани от държавите членки съгласно параграф 3, прилагат практиките на системата за управление на качеството в съответствие с EN ISO/IEC-17025 или с други равностойни стандарти, приети на равнището на Съюза или на международно равнище, и имат достъп до подходящо квалифициран персонал с подходящо обучение и до инфраструктурата, оборудването и продуктите, необходими за извършването на такива измервания във връзка с почвата.

Когато оценяват спазването на практиките на системата за управление на качеството, държавите членки могат да сметат за достатъчно наличието на една акредитация за която и да е от методиките за определяне на стойностите на дескрипторите на почвата, изложени в част Б от приложение II.

Държавите членки гарантират, че лабораториите или лицата, наети от лабораториите, извършващи измерванията във връзка с почвата, провеждани от държавите членки съгласно параграф 3, доказват своята компетентност по отношение на анализа на съответните измерители чрез:

- а) участие в програми за изпитване за пригодност, обхващащи методите за анализ на нивата на концентрация, които са представителни за програмите за мониторинг на почвата, ако има такива;
- б) анализ на референтни материали, които са представителни за събраните почвени проби, които съдържат подходящи нива на концентрация, ако има такива.

Настоящият параграф се прилага за Комисията, когато тя извършва измервания на почвата в съответствие с параграфи 3 и 4.

8. Държавите членки и Комисията, в случай че Комисията оказва подкрепа съгласно параграф 2, осигуряват извършването на първите измервания във връзка с почвата до 17 декември 2030 г.

9. Държавите членки гарантират, че се извършват нови измервания във връзка с почвата на всеки 6 години в рамките на една кампания за вземане на проби или като част от схема за непрекъснато вземане на проби по време на съответния шестгодишен период.

10. Чрез дерогация от параграф 9 от настоящия член, преди започването на втората и последващите кампании за вземане на проби, държавите членки могат да решат да не извършват нови измервания на почвата за дескриптор на почвата на част или на цялата си територия, ако въз основа на предварително събрани данни съгласно членове 6, 7 и 8 и на използването на научни данни, включително прогнозни почвени модели, подкрепени от статистически значимо количество полеви данни по отношение на географския и времеви обхват, е разумно и обосновано да се очаква, че стойността на този дескриптор на почвата не се е променила съществено по отношение на несигурността на измерването от последния цикъл на мониторинг. Държавите членки уведомяват Комисията за всяко такова решение без ненужно забавяне.

Предвидената в първа алинея дерогация не се прилага спрямо извършването на измервания във връзка с почвата за същия дескриптор в две последователни кампании за вземане на проби.

11. За всеки цикъл на мониторинг държавите членки съхраняват представителна подгрупа от почвени проби в специални архиви на почвата най-малко за два цикъла на мониторинг. Държавите членки могат да решат да не съхраняват почвени проби от най-отдалечените региони.

Когато държавите членки съхраняват почвени проби в специалните си архиви на почвата, те определят условията за достъп и използване на тези почвени проби.

Когато държавите членки могат да решат да прехвърлят представителна подгрупа от своите почвени проби в специалния архив на почвата на Комисията, тя осигурява прехвърлянето. Държавите членки и Комисията установяват практическите ред и условия относно изпращането на тези почвени проби и условията за достъп до тях и използването им. Комисията предава на държавите членки всички резултати от евентуални допълнителни проверки на съответните параметри или от бъдещ анализ на нови параметри. Комисията съхранява почвените проби в съответствие със своя протокол за архивиране.

12. Държавите членки гарантират, че стойността на показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва се актуализират въз основа на наличната информация най-малко веднъж на всеки три години.

13. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 21 за изменение на част Б от приложение II с цел адаптиране на изложените в него референтни методики към научния и техническия напредък, по-специално когато стойностите на дескрипторите на почвата могат да бъдат определени чрез продуктите за дистанционно наблюдение на почвата, посочени в член 6, параграф 4.

Член 10

Оценка на здравето на почвата

1. Държавите членки оценяват здравето на почвата във всички свои почвени райони и свързаните с тях почвени единици въз основа на данните, събрани в контекста на мониторинга на почвата, посочен в членове 6 – 9, за всеки от дескрипторите на почвата, изброени в части А и Б от приложение I.

Държавите членки гарантират, че на всеки 6 години се извършват оценки на здравето на почвата, като първата оценка на здравето на почвата се извършва до 17 декември 2031 г.

2. Здравето на почвата се оценява по отношение на всеки аспект от увреждането на почвата, като се използват необвързващата устойчива целева стойност и оперативните прагови стойности за свързания критерий за добро здравно състояние на почвата, определени в съответствие с член 7, параграфи 2, 5 и 6.

3. Държавите членки анализират стойностите на дескрипторите на почвата, изброени в част В от приложение I, с цел да се определи дали е налице критична загуба на екосистемни услуги, като вземат предвид съответните данни и наличните научни познания. Държавите членки анализират стойностите на показателите за запечатване и отстраняване на почва, изброени в част Г от приложение I, с оглед на оценяването на въздействието на запечатването на почва и отстраняването на почва върху загубата на екосистемни услуги и върху целите и целевите стойности, определени съгласно Регламент (ЕС) 2018/841.

4. Държавите членки могат да определят подобрения за всеки дескриптор на почвата, посочен в части А, Б и В от приложение I.

5. Счита се, че за даден дескриптор, посочен в части А и Б от приложение I, е постигнато добро състояние, когато е постигната необвързващата устойчива целева стойност. Държавите членки определят интервал от стойности за дескрипторите на почвата, изброени в части А и Б от приложение I, които съответстват на умерено състояние и лошо състояние по отношение на оперативните прагови стойности. Само интервалът за умерено състояние може да бъде неутрален.

6. Въз основа на оценките на здравето на почвата, извършени в съответствие с настоящия член, посочените в член 5 компетентни органи, когато е приложимо - в координация с местни, регионални и национални органи, определят във всеки почвен район зоните, в които индивидуалните критерии за добро здравно състояние на почвата не са изпълнени и за които е необходима подкрепа за здравето на почвата и устойчивостта на почвата в съответствие с член 11, и информират обществеността на агрегирано равнище в съответствие с член 20. Данните от мониторинга на здравето на почвата, резултатите от оценките на здравето на почвата и от анализа, посочен в параграф 3 от настоящия член, осигуряват информация за разработването на програмите, плановете, целите и мерките, изброени в приложение III.

7. За да допринесат за подобряване на здравето на почвата, посочените в член 5 компетентни органи, когато е приложимо - в координация с местните, регионалните и националните органи, определят във всеки почвен район зоните с висок потенциал за подобряване на здравето на почвата чрез отстраняване на запечатването или реконструкция на почвата. Потенциалът на зоните със запечатана почва и на зоните, които са били подложени на отстраняване на почвата, се оценява въз основа на техническата осъществимост, разходната ефективност и постижимото ниво на подобряване на здравето на почвата.

8. В допълнение към задълженията, установени в член 20 и в съответствие с националното право държавите членки съобщават данните за здравето на почвата, посочени в членове 6 – 9, и резултатите от оценките на здравето на почвата, извършени в съответствие с настоящия член, на заинтересованите собственици и управители на земи по тяхно искане, по-специално в подкрепа на разработването на научно обоснованите становища, посочени в член 11, параграф 1, буква а).

ГЛАВА III

УСТОЙЧИВОСТ НА ПОЧВАТА

Член 11

Подкрепа във връзка със здравето на почвата и устойчивостта на почвата

1. Държавите членки насърчават и оказват подкрепа на собствениците и управителите на земи във връзка с подобряването на здравето на почвата и устойчивостта на почвата и улесняват подобряването и от собствениците на земи и управителите на земи, наред с другото, чрез:

- а) осигуряване на лесен и равен достъп до безпристрастни и независими научно обосновани становища и до информация, дейности за обучение и изграждане на капацитет за управителите на почва, собствениците на земи, управителите на земи и съответните органи по отношение на практиките, които подобряват здравето на почвата и устойчивостта на почвата;
- б) насърчаване на осведомеността за многобройните средносрочни и дългосрочни ползи от практиките, които подобряват здравето и устойчивостта на почвата, и привличане на вниманието към цената на практики, които са вредни за здравето на почвата и устойчивостта на почвата;
- в) насърчаване на научните изследвания и иновациите във връзка с концепциите за устойчиво управление на почвата и практиките за регенериране на почвата, адаптирани към местните почвени характеристики, климатични условия и земеползване;
- г) предоставяне на местно равнище на информация относно подходящи мерки и практики за подобряване на здравето на почвата и устойчивостта на почвата въз основа на оценката на здравето на почвата, извършена в съответствие с член 10, и когато е целесъобразно, като се вземат предвид документите и научните инструменти, посочени в член 24, параграф 1, буква к);
- д) осигуряване на редовно актуализиран обзор на наличното финансиране, инструменти и други мерки в подкрепа на здравето на почвата и устойчивостта на почвата.

2. Държавите членки освен това редовно извършват следното:

- а) оценяват какви технически и финансови нужди има във връзка с подобряването на здравето на почвата и устойчивостта на почвата;
- б) сътрудничат си със заинтересованата общественост, по-специално със собствениците и управителите на земи, и гарантират, че на заинтересованата общественост е предоставена навременна и ефективна възможност да определи равнището на необходимата подкрепа; и
- в) оценяват очакваните последици върху здравето на почвата и устойчивостта на почвата от мерките, предприети в контекста на програмите, плановете, целите и мерките, изброени в приложение III.

Член 12

Принципи на смекчаване на последиците от усвояването на земя

Без да се засяга независимостта на държавите членки по отношение на териториалното устройство, държавите членки гарантират, че в случай на ново запечатване или отстраняване на почва като част от усвояването на земя на подходящото териториално равнище в рамките на тяхната територия са взети предвид следните принципи:

- a) избягване или намаляване, във възможно най-голяма степен, на загубата на способността на почвата да осигурява множество екосистемни услуги, включително производство на храна, посредством:
 - i) намаляване, във възможно най-голяма степен, на площта на почвата, засегната от запечатване на почва и отстраняване на почва, по-специално чрез насърчаване на повторното използване и смяната на предназначението на запечатаната почва, например съществуващи сгради;
 - ii) избиране на площи, в които загубата на екосистемни услуги ще бъде минимална, по-специално в зони със силно увредена почва, като например изоставени промишлени терени; и
 - iii) извършване на запечатване и отстраняване на почвата по начин, който свежда до минимум отрицателното въздействие върху почвата, по-специално чрез защита на околната почва или като се вземат мерки запечатването на почвата да е обратимо във възможно най-голяма степен;
- b) стремеж към компенсиране в разумна степен на загубата на способността на почвата да осигурява множество екосистемни услуги, включително посредством възстановяването на екосистемни услуги, като се насърчават отстраняването на запечатването на запечатана почва и реконструкцията на зоните, които са били подложени на отстраняване на почвата.

ГЛАВА IV

УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАМЪРСЕНИ ОБЕКТИ

Член 13

Основен на риска и поетапен подход

1. Държавите членки гарантират, че рисковете за човешкото здраве и околната среда, породени от потенциално замърсени обекти и замърсени обекти, се установяват, управляват и поддържат на приемливи равнища, като се отчитат екологичните, социалните и икономическите последици от замърсяването на почвата и мерките за намаляване на риска, предприети съгласно член 16, параграф 4. Тези рискове могат да бъдат оценени, като се вземе предвид текущото и планираното земеползване по време на всяка от стъпките, посочени в параграф 2 от настоящия член.

Държавите членки установяват поредност в отговорността за определяне на отговорното лице или отговорните лица във връзка с прилагането на параграф 2, букви б) и в) от настоящия член за конкретен обект.

2. Без да се засягат по-строгите изисквания, произтичащи от правото на Съюза или националното право, до 17 декември 2029 г. държавите членки въвеждат основан на риска и поетапен подход за следното:

- a) определяне на потенциално замърсени обекти в съответствие с член 14;
 - б) проучване на потенциално замърсени обекти в съответствие с член 15;
 - в) специфичната за обекта оценка на риска и управлението на замърсени обекти в съответствие с член 16.
3. На заинтересованата общественост се предоставя на ранен етап реална възможност във връзка със следното:
- a) да коментира въвеждането и конкретното прилагане на основания на риска и поетапен подход, посочен в параграф 2;
 - б) да предоставя информация, която е от значение за дейностите, посочени в буква а), като например данни от човешки биомониторинг или от мониторинг на околната среда от научноизследователски проекти.
 - в) да предоставя информация с оглед на коригирането на информацията, която се съдържа в регистъра, посочен в член 17.

Когато държавите членки въвеждат и прилагат основания на риска и поетапен подход, се вземат предвид коментарите, направени съгласно буква а).

4. За целите на параграф 3 държавите членки гарантират, че съответната информация се предоставя на обществеността своевременно, адекватно и ефективно, включително чрез публични съобщения и по електронен път.

Член 14

Определяне на потенциално замърсени обекти

1. Държавите членки систематично определят потенциално замърсените обекти на своята територия.
2. За целите на определянето на потенциално замърсените обекти държавите членки изготвят списък на потенциално замърсяващите дейности на своята територия. Тези дейности могат да бъдат допълнително класифицирани или подредени по приоритет в зависимост от техния потенциал да причинят замърсяване на почвата въз основа на научни данни. При определянето на потенциално замърсените обекти държавите членки вземат предвид следните критерии, когато е приложимо:
 - а) извършване в миналото или в настоящето на потенциално замърсяваща дейност;
 - б) извършване на дейност, посочена в приложение I към Директива 2010/75/ЕС;
 - в) експлоатация на предприятие, посочено в Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁸⁾;
 - г) извършване на дейност, посочена в приложение III към Директива 2004/35/ЕО;
 - д) настъпване на потенциално замърсяващо събитие, авария, бедствие, злополука, инцидент или разлив, което е вероятно да причини замърсяване на почвата;
 - е) информация от значение, получена от мониторинга на здравето на почвата, извършен в съответствие с членове 6—9.
3. Държавите членки гарантират, че потенциално замърсените обекти, съществуващи на или преди 16 декември 2025 г., са установени и надлежно вписани в регистъра, посочен в член 17, до 17 декември 2035 г.

Член 15

Проучване на потенциално замърсени обекти

1. Държавите членки гарантират, че проучванията на почвата на потенциално замърсените обекти, установени съгласно член 14, се извършват в съответствие с параграф 2 от настоящия член и се прилага основаният на риска и поетапен подход, посочен в член 13.
2. Държавите членки предвиждат правила относно крайния срок, съдържанието, вида и приоритетния ред на проучванията на почвата.

Държавите членки вземат предвид потенциално замърсените обекти, които са разположени в зони, използвани за черпене на вода за консумация от човека, при определянето на приоритета на проучванията на почвата.

Държавите членки могат да приемат докладите за базовото състояние и мерките за мониторинг, прилагани в съответствие с Директива 2010/75/ЕС, както и други проучвания за проучвания на почвата, когато те отговарят на изискванията на настоящата директива.
3. Държавите членки изготвят списък на конкретни събития, водещи до проучване на почвата. Проучванията на почвата се извършват в срока, посочен в параграф 2.

Член 16

Специфична за обекта оценка на риска и управление на замърсени обекти

1. Държавите членки установяват специална методика за специфичната за обекта оценка на риска на замърсените обекти. При установяването на такава методика държавите членки гарантират, че са взети предвид фазите и принципите, посочени в приложение V.
2. Държавите членки определят какво представлява неприемлив риск за човешкото здраве и за околната среда, произтичащ от замърсените обекти, като вземат предвид съществуващите научни познания, становищата на здравните органи, принципа на предпазливост, местните особености и видовете настоящо и планирано земеползване.

⁽⁴⁸⁾ Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/18/oj>).

3. Държавите членки гарантират, че се извършва специфична за обекта оценка на видовете настоящо и планирано земеползване за всеки замърсен обект, който е определен като замърсен въз основа на проучване съгласно член 15 или по друг начин, за да се определи дали замърсеният обект поражда неприемливи рискове за човешкото здраве или за околната среда. Ако събраната съгласно член 15 информация е достатъчна, за да се стигне до заключението, че замърсяването на почвата не представлява неприемлив риск за човешкото здраве или за околната среда, или за да се стигне до заключението, че е необходима ремедиация на почвата, държавите членки могат да решат да не извършват специфична за обекта оценка на риска.
4. Въз основа на резултатите от специфичната за обекта оценка на риска, посочена в параграф 3, или на достигнато в съответствие със същия параграф заключение, че е необходима ремедиация на почвите, държавите членки гарантират, че са предприети и приложени без ненужно забавяне подходящите мерки за намаляване на риска, за да бъдат намалени до приемливо ниво рисковете за човешкото здраве и за околната среда.
5. Когато вземат решение относно подходящите мерки за намаляване на риска, държавите членки вземат предвид дългосрочните разходи, ползи, ефективност, дълготрайност и техническа осъществимост на наличните мерки за намаляване на риска, като при това се стремят към обеззаразяване на почвата, включително предотвратяване на по-нататъшно замърсяване. Мерките за намаляване на риска могат да включват мерките, посочени в приложение IV.
6. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 21 с цел адаптиране на приложения IV и V към научния и техническия напредък.

Член 17

Регистър

1. В срок до 17 декември 2029 г., в съответствие с параграф 2 държавите членки създават и поддържат регистър на потенциално замърсените обекти и замърсените обекти, определени съгласно настоящата глава.
2. Регистърът съдържа данните и информацията, поместени в приложение VI, с изключение на данните и информацията, чието разкриване би засегнало неблагоприятно обществената сигурност или националната отбрана.
3. Държавите членки управляват или упражняват надзор върху регистъра и гарантират, че той подлежи на редовен преглед и се актуализира редовно.
4. Държавите членки осигуряват безплатно публичност на регистъра и на данните и информацията, посочени в параграфи 1 и 2 от настоящия член. Компетентният орган може да откаже или да ограничи разкриването на определени данни и информация, когато са изпълнени условията, посочени в член 4 от Директива 2003/4/ЕО.

Регистърът се осигурява във вид на онлайн база с геореферирани данни.

ГЛАВА V

ФИНАНСИРАНЕ, ДОКЛАДВАНЕ ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Член 18

Финансиране от Съюза

Предвид приоритетния характер на дейностите за въвеждането на мониторинг на почвата, за осигуряването на устойчивост на почвата и за управлението на замърсените обекти, при прилагането на настоящата директива се ползва подкрепата на финансови програми на Съюза в съответствие с приложимите към тях правила и условия.

Комисията оценява всяка разлика между наличното финансиране от Съюза и нуждите от финансиране за оказване на подкрепа на държавите членки при прилагането на настоящата директива, като обръща специално внимание на нуждите от мониторинг на околната среда.

При прилагането на настоящата директива Комисията и държавите членки се насърчават да използват финансови ресурси от подходящи източници, включително фондове на Съюза, национални, регионални и местни фондове, за финансирането на действия, насочени към опазването, устойчивостта и регенерирането на почвата.

Член 19

Докладване от държавите членки

1. На всеки шест години държавите членки докладват по електронен път на Комисията и на Европейската агенция за околна среда следните данни и информация:
 - а) данните, свързани с мониторинга и оценката на здравето на почвата, извършени в съответствие с членове 6 – 10, и резултатите от тези дейности;
 - б) анализ на тенденциите на здравето на почвата за дескрипторите на почвата, изброени в части А, Б и В от приложение I, и за показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва, изброени в част Г от приложение I, в съответствие с член 10;
 - в) обобщение на напредъка по отношение на:
 - и) подкрепата за здравето на почвата и устойчивостта на почвата в съответствие с член 11;
 - ii) определянето и проучването на потенциално замърсени обекти, управлението на замърсените обекти и регистрирането на потенциално замърсените обекти и замърсените обекти в съответствие с членове 13 – 17;

Държавите членки представят първият от докладите, посочени в първа алинея, до 17 юни 2032 г.

2. Държавите членки и Комисията, с подкрепата на ЕАОС, гарантират, че е установен взаимен обмен на данните и информацията, посочени в параграф 1 от настоящия член, и че този обмен е ефективен и съобразен със статистическата поверителност. Освен това държавите членки гарантират, че Комисията и ЕАОС разполагат с навременен и ефективен достъп до данните и информацията, които се съдържат в регистъра, посочен в член 17.
3. Чрез дерогация от параграфи 1 и 2, ако разкриването на определени данни и информация би засегнало неблагоприятно обществената сигурност или националната отбрана, държавите членки могат да решат да не докладват, обменят или гарантират достъп до такива данни и информация.
4. В срок до 17 март 2029 г. държавите членки предоставят на Комисията онлайн достъп до следното:
 - а) актуален списък на своите почвени райони и почвени единици, посочени в член 4, и информацията за географския им обхват;
 - б) актуален списък на компетентните органи, посочени в член 5.
5. Държавите членки информират Комисията за резултата от въвеждането на основания на риска и поетапен подход, посочен в член 13, на предвидената съгласно член 16, параграф 1 методика и на това, което са определили като представляващо неприемлив риск съгласно член 16, параграф 2.
6. На Комисията се предоставя правомощието да приема актове за изпълнение, с които се определят форматът и условията и редът за предоставяне на информацията, посочена в параграф 1 от настоящия член. Тези актове за изпълнение се приемат в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 22, параграф 2.

Член 20

Информация за обществеността

1. Държавите членки осигуряват публичност на резултатите, получени от мониторинга на здравето на почвата, извършен съгласно член 9, и на оценките на здравето на почвата, извършени съгласно член 10, във вид на агрегирани данни, и осигуряват публичност на регистъра, посочен в член 17.
2. Комисията гарантира, че обществеността има достъп до цифровия портал за данни за здравето на почвата.

Комисията публикува списъка на компетентните органи, съобщени от държавите членки в съответствие с член 19, параграф 4, буква б).

3. Оповестяването на всякакви данни и информация, изисквано съгласно настоящата директива, може да бъде отказано или ограничено, когато са изпълнени условията, предвидени в член 4 от Директива 2003/4/ЕО.

4. Когато Комисията или държавите членки използват поверителни данни за изготвяне на европейска статистика, те защитават тези данни в съответствие с Регламент (ЕО) № 223/2009.

От Комисията или от ЕАОС се изисква да получат изричното разрешение на органа, който е събрал поверителните данни, преди тяхното разкриване.

ГЛАВА VI

ДЕЛЕГИРАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА КОМИТЕТ

Член 21

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 9, параграф 13 и член 16, параграф 6, се предоставя на Комисията за неопределен срок, считано от 16 декември 2025 г.
3. Делегирането на правомощието, посочено в член 9, параграф 13 и член 16, параграф 6, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.
5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 9, параграф 13 или член 16, параграф 6, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с два месеца по инициатива на Европейския парламент или Съвета.

Член 22

Процедура на комитет

1. Комисията се подпомага от комитет. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

ГЛАВА VII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 23

Достъп до правосъдие

1. Държавите членки гарантират, че в съответствие с националната им правна система членовете на заинтересованата общественост имат достъп до производство по обжалване пред съд или друг независим и безпристрастен създаден със закон орган, за да оспорят законосъобразността в материално или процесуално отношение на оценката на здравето на почвата, мерките, взети съгласно настоящата директива, и всяко бездействие от страна на компетентните органи, при условие че изпълнено някое от следните условия:
 - а) те имат достатъчен интерес;
 - б) твърдят, че е накърнено дадено право, когато административно-процесуалното право на дадена държава членка изисква като предпоставка наличието на такова накърняване.

Държавите членки определят какво представлява достатъчен интерес и накръняване на дадено право в съответствие с целта за осигуряване на широк достъп на обществеността до правосъдие. С оглед на това за достатъчни за целите на първа алинея, буква а) се приемат интересите на всяка неправителствена организация, която извършва дейност в областта на опазването на околната среда и отговаря на изискванията на националното право. За целите на първа алинея, буква б) за такива организации се приема също, че имат права, които могат да бъдат накрънени.

2. Процесуалната легитимация за участие в производството по обжалване не зависи от функцията, която членът на заинтересованата общественост е имал по време на етапа на участие в процедурите по вземане на решения съгласно настоящата директива.

3. Производството по обжалване трябва да бъде справедливо, безпристрастно и своевременно и да не е прекомерно скъпо, както и да осигурява адекватни и ефективни средства за правна защита, включително при необходимост правна защита под формата на принудителни мерки.

Член 24

Подкрепа от страна на Комисията

1. Комисията оказва на държавите членки необходимата подкрепа, помощ и необходимото за изграждане на капацитет, за да могат да изпълняват задълженията си по настоящата директива. По-специално Комисията, в сътрудничество с държавите членки, изготвя документи и разработва научни инструменти, които държавите членки могат да използват, за да бъдат улеснени при:

- а) създаването на рамка за мониторинг на почвата и определянето на броя и местоположението на точките за вземане на проби съгласно член 9, параграфи 1 и 2 и част А, точка 1 от приложение II;
- б) определянето на необвързващи устойчиви целеви стойности и оперативни прагови стойности за дескрипторите на почвата съгласно член 7, параграф 2 и части А и Б от приложение I;
- в) изготвянето на техния списък на органичните замърсители, които подлежат на мониторинг съгласно член 7, параграф 3 и част Б от приложение I;
- г) оценяването на зоните, за които не съществува риск от засоляване, които могат да бъдат изключени от измерванията на електропроводимостта съгласно член 9, параграф 3, трета алинея и част А от приложение I;
- д) извършването на вземане на проби на място от дескриптори на почвата в съответствие с член 9, параграф 3, четвърта алинея и част А, точка 2 от приложение II;
- е) определянето на стойностите на показателите за запечатването на почва и отстраняването на почвата съгласно член 9, параграф 5 и част В от приложение II;
- ж) определянето или оценяването на стойностите на дескрипторите на почвата съгласно член 9, параграф 6 и част Б от приложение II;
- з) установяването и оценяването на критична загуба на екосистемни услуги и въздействието на запечатването на почвата и отстраняването на почвата върху загубата на екосистемни услуги съгласно член 10, параграф 3;
- и) определянето на потенциално замърсените обекти и съставянето на списък на потенциално замърсяващите дейности съгласно член 14; и
- й) установяването на специална методика за специфичната за обекта оценка на риска на замърсени обекти, като се вземат предвид общите практики, методиките и токсикологичните данни съгласно член 16; както и
- к) предоставянето на местно равнище на информация относно мерките и практиките за повишаване на устойчивостта на почвата съгласно член 11, параграф 1, буква г) чрез осигуряване и редовно актуализиране на хранилище на знания за устойчивостта на почвата, съдържашо практическа информация за практиките за управление на почвата.

2. Документите и научните инструменти, посочени в параграф 1, се изготвят и разработват в следните срокове:

- а) за буква а) – до 17 декември 2026 г.;
- б) за букви б), в), д) и й) – до 17 юни 2027 г.;

- в) за буква и) – до 17 декември 2027 г.;
- г) за букви г), е) и ж) – до 17 декември 2028 г.;
- д) за буква з) – до 17 декември 2029 г.

3. Комисията организира редовен обмен на информация, опит и най-добри практики между държавите членки, и когато е целесъобразно, други заинтересовани страни относно прилагането на настоящата директива. Първият обмен се извършва до 17 март 2026 г.

Комисията публикува резултатите от посочения в първа алинея обмен на информация, опит и най-добри практики, и ако е целесъобразно, дава препоръки или насоки на държавите членки.

4. Комисията улеснява сътрудничеството между държавите членки, за да гарантира, когато е целесъобразно, че компетентните органи, отговарящи за съседни почвени райони, в които има трансгранично въздействие върху почвата, сравними типове почва или земеползване през границите на почвения район, обменят най-добри практики и се стремят да въведат съгласуван подход при прилагането на настоящата директива.

Член 25

Оценка и преглед

1. В срок до 17 юни 2033 г. Комисията извършва оценка на настоящата директива, за да прецени напредъка в постигането на целите ѝ и необходимостта от нейното изменение с цел определяне на по-конкретни изисквания за постигане на нейните цели. При тази оценка се вземат предвид, наред с другото, следните елементи:

- а) опитът, придобит при прилагането на настоящата директива;
- б) данните и информацията по член 19;
- в) съответните научни и аналитични данни, включително резултатите от научноизследователски проекти, финансирани от Съюза;
- г) анализ на оставащия напредък, който трябва да бъде осъществен за постигане на здрава почва до 2050 г.;
- д) анализ на ефективността на подкрепата, предоставяна от държавите членки за подобряване на здравето на почвата и устойчивостта на почвата;
- е) анализ на евентуалната необходимост от адаптиране на разпоредбите на настоящата директива към научния и техническия напредък, по-специално по отношение на следните елементи:
 - i) определението за здрава почва;
 - ii) установяването на критерии за дескрипторите на почвата, изброени в част В от приложение I, и показателите за запечатването и отстраняването на почвата, изброени в част Г от приложение I;
 - iii) добавянето на нови дескриптори на почвата за целите на мониторинга или коригирането на съществуващите дескриптори и критерии за добро здравно състояние на почвата, изброени в приложение I;
 - iv) необвързващите устойчиви целеви стойности и оперативните прагови стойности за дескрипторите на почвата съгласно член 7, параграф 2 и части А и Б от приложение I, като се взема предвид, наред с другото, целта за осигуряване на равнопоставеност в рамките на вътрешния пазар;
 - v) възможността за установяване на по-висок процент на подгрупа от пунктове за вземане на проби, избрани за анализа на дескрипторите на биологичното разнообразие на почвата, посочени в част В от приложение I, въз основа на резултатите от първия цикъл на мониторинг.

2. Комисията представя доклад с основните констатации от оценката, посочена в параграф 1, на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, придружен, когато е целесъобразно, от законодателно предложение.

Член 26

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат законовите, подзаконовите и административните разпоредби, които са необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 17 декември 2028 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива. Съобщаването на необвързващите устойчиви целеви стойности и оперативните прагови стойности за дескрипторите на почвата, изброени в приложение I, се придружава от обосновка.

Член 27

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 28

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Брюксел на 12 ноември 2025 година.

За Европейския парламент

Председател

R. METSOLA

За Съвета

Председател

M. BJERRE

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ДЕСКРИПТОРИ НА ПОЧВАТА, КРИТЕРИИ ЗА ДОБРО ЗДРАВНО СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА
ЗАПЕЧАТВАНЕ НА ПОЧВАТА И ОТСТРАНЯВАНЕ НА ПОЧВАТА

За целите на настоящото приложение се прилагат следните определения:

- 1) „естествена земя“ означава земна площ, на която преобладават естествените процеси, а човешката намеса е минимална или отсъства, и чиито основни екологични функции и видов състав не са съществено изменени;
- 2) „нетно запечатване“ означава резултатът от запечатването на почвата минус отстраняването на запечатването;
- 3) „населен район“ означава населена зона по смисъла на Насоките на Междуправителствения комитет по изменение на климата (МКИК) от 2006 г. за националните инвентаризации на парниковите газове;
- 4) „органична почва“ означава органична почва по смисъла на Насоките на МКИК от 2006 г. за националните инвентаризации на парниковите газове;
- 5) „минерална почва“ означава минерална почва по смисъла на Насоките на МКИК от 2006 г. за националните инвентаризации на парниковите газове;
- 6) „управлявана почва“ означава почвата, спрямо които се прилагат практики за управление на почвата.

Аспект на увреждането на почвата	Дескриптор на почвата ⁽¹⁾	Критерии за добро здравно състояние на почвата – необвързващи устойчиви целеви стойности ⁽²⁾	Земни площи, изключени от изискването за постигане на съответния критерий
Част А: дескриптори на почвата с критерии за добро здравно състояние на почвата, установени на равнището на Съюза			
Засоляване ⁽³⁾	Електропроводимост (deci-Siemens на метър)	< 4 dS m ⁻¹ при използване на метод, основан на измерването на наситен екстракт от почва (eEC) или еквивалентен критерий при използване на друг метод за измерване	Естествено солени земни площи, зони с редовни наводнения от морски приливи и зони, подложени на морски прибой
Загуба на органичен въглерод в почвата (ОВП)	Концентрация ОВП (g/kg)	— за органичната почва: да се спазват целите, определени за този вид почва на национално равнище в съответствие с член 4, параграфи 2 и 4 и член 11, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1991	Без изключение
		— за минералната почва: съотношение ОВП/глиневата почва > 1/13 (т.е. съотношението между съдържанието на ОВП и съдържанието на глинестата фракция (фракция с диаметър по-малък от 0,002 mm); От държавите членки се очаква да прилагат коригиращи коефициенти за съотношението, когато това е оправдано поради специфични типове почва или климатични условия, като вземат предвид връзката със структурната стабилност.	Неуправлявана почва в естествени земни площи

Аспект на увреждането на почвата	Дескриптор на почвата ⁽¹⁾	Критерии за добро здравно състояние на почвата – необвързващи устойчиви целеви стойности ⁽²⁾		Земни площи, изключени от изискването за постигане на съответния критерий		
Уплътняване на подпочвения слой	Обемна плътност в подпочвения слой (g/cm ³)	Текстура на почвата ⁽⁴⁾	Диапазон	Неуправлявана почва в естествени земни площи и в зони с естествено уплътнени почви		
		Песъчлива почва (рохкав пясък), песъчлива почва (свързан пясък), праховито-песъчлива почва, глинесто-песъчливо-праховита почва	< 1,80			
		Глинесто-песъчлива почва, глинесто-песъчливо-праховита почва, песъчливо-глинесто-праховита почва, праховита почва, песъчливо-праховита почва	< 1,75			
		Песъчливо-праховита почва, глинесто-праховита почва	< 1,65			
		Песъчливо-глинеца почва, праховито-глинеца почва, песъчливо-глинесто-праховита почва със съдържание на глинеста почва 35–45 %	< 1,58			
		Глинеста почва	< 1,47			
		Държавите членки могат да прилагат различни класове или стойности на текстурата, които съответстват на нивата, считани за проблематични при разработването на системи за вкореняване на растенията				
		Незадължително: — наситена хидравлична проводимост — K _{sat} (cm/ден) — въздушен капацитет (%)	<p>≥ 10 cm/ден ⁽⁵⁾</p> <p>Държавите членки могат да адаптират тази стойност в зависимост от техните местни почвени условия</p> <p>≥ 5 % ⁽⁶⁾</p> <p>Държавите членки могат да адаптират тази стойност в зависимост от техните местни почвени условия.</p>			

Аспект на увреждането на почвата	Дескриптор на почвата ⁽¹⁾	Критерии за добро здравно състояние на почвата – необвързващи устойчиви целеви стойности ⁽²⁾	Земни площи, изключени от изискването за постигане на съответния критерий
Част Б: дескриптори на почвата с критерии за добро здравно състояние на почвата, установявани на равнището на държавите членки			
Наднормено съдържание на хранителни вещества в почвата	Екстрахируем фосфор (mg на kg)	< „максимална стойност“ Държавите членки определят своя собствена максимална стойност на ниво, което не би причинило вреди на човешкото здраве и околната среда	Неуправлявана почва в естествени земни площи
Ерозия на почвата	Скорост на ерозия на почвата (тонове на хектар на година)	< „максимална стойност“ Държавите членки определят своя собствена максимална стойност на ниво, което не би причинило вреди на човешкото здраве и околната среда	Бедленди (безплодни земи) и естествени земни площи, освен ако не създават значителен риск от бедствия
Замърсяване на почвата	— концентрация на тежки метали в почвата: As, Sb, Cd, Co, Cr (общ), Cu, Hg, Pb, Ni, Tl, V, Zn (µg/kg) — концентрация на избрани органични замърсители, установени от държавите членки, при спазване на съществуващите в правото на Съюза пределни концентрации — например за качеството на водата и емисиите във въздуха	Разумна увереност, получена от точково вземане на проби от почвата, определяне и проучване на потенциално замърсени обекти и всяка друга съответна информация, че не съществува неприемлив риск за човешкото здраве и околната среда от замърсяване на почвата Естествените и антропогенните фонови нива се вземат предвид при оценката на риска Ако естественият фон е единствената причина, водеща до неприемливи рискове, тогава съответната почва се счита за отговаряща на критериите за здрава почва, при условие че се управлява по такъв начин, че да не съществува неприемлив риск за човешкото здраве Местообитанията с естествено висока концентрация на тежки метали, които са включени в приложение I към Директива 92/43/ЕИО, остават защитени	Без изключение

Аспект на увреждането на почвата	Дескриптор на почвата ⁽¹⁾	Критерии за добро здравно състояние на почвата – необвързващи устойчиви целеви стойности ⁽²⁾	Земни площи, изключени от изискването за постигане на съответния критерий
Намаляване на задържането на вода в почвата и на инфилтрацията	<p>Задържане на вода:</p> <ul style="list-style-type: none"> — водозадържаща способност на почвената проба (% вода на общо количество почва (обем или маса)) <p>Инфилтрация на вода:</p> <ul style="list-style-type: none"> — наситена хидравлична проводимост – Ksat (cm на ден) — въздушен капацитет (%) 	<p>Прогнозната стойност за общата водозадържаща способност, наситената хидравлична проводимост и въздушния капацитет на дадена почвена единица е над минималния праг и може да бъде оценена също така по речен басейн или подбасейн, като се вземат предвид водните процеси, протичащи в този мащаб</p> <p>Минималният праг (в тонове) се определя от държавата членка в съответния мащаб така, че да се намалят последиците от наводнения след интензивни дъждове или от периодите на ниска влажност на почвата поради засушаване</p>	Без изключение
Загуба на ОВП	<p>Запаси от ОВП (tC ha⁻¹)</p> <p>Незадължително:</p> <ul style="list-style-type: none"> — съдържание на ОВП в почвата (g/kg) 	<p>Принос за постигането на националните цели за нетни поглъщания на парникови газове в сектора на ЗПЗГС, както е посочено в член 4, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 2018/841</p> <p>> „минимална стойност“</p> <p>Държавите членки определят минималната стойност по текстурата на почвата</p>	Без изключение

Част В: дескриптори на почвата, за които няма критерии

Аспект на увреждането на почвата	Дескриптор на почвата
Наднормено съдържание на хранителни вещества в почвата	<p>Общо съдържание на азот в почвата (mg g⁻¹)</p> <p>Съотношение ОВП/азот</p>
Вкисляване (асидификация)	<p>Киселинност на почвата (pH)</p> <p>Държавите членки могат също така да изберат незадължителния дескриптор:</p> <ul style="list-style-type: none"> — наситеност с основи (т.е. (Ca + Mg + K)/ефективен капацитет за катионен обмен (СЕС))

Аспект на увреждането на почвата	Дескриптор на почвата ⁽¹⁾	Критерии за добро здравно състояние на почвата – необвързващи устойчиви целеви стойности ⁽²⁾	Земни площи, изключени от изискването за постигане на съответния критерий
Уплътняване на повърхностния слой на почвата	<p>Обемна плътност в горния почвен слой (хоризонт A ⁽⁷⁾) (g cm⁻³)</p> <p>Незадължително:</p> <ul style="list-style-type: none"> — наситена хидравлична проводимост — Ksat (cm на ден) — въздушен капацитет (%) 		
Загуба на биоразнообразие в почвата	<p>ДНК метабаркодиране за гъби и бактерии</p> <p>Държавите членки могат също да изберат поне един незадължителен дескриптор на почвата по отношение на биоразнообразието, като например:</p> <ul style="list-style-type: none"> — метабаркодиране на археи, протисти и животни — анализ на фосфолипидни мастни киселини (PLFA) — изобилие и разнообразие на нематоди — изобилие и разнообразие на дъждовни червеи — изобилие и разнообразие на колемболи — изобилие и разнообразие на местни мравки — биологично качество на почвата въз основа на членестоноги (QBS-ar) — наличие на инвазивни чужди видове и вредители по растенията — базово почвено дишане 		
Замърсяване на почвата ⁽⁸⁾	<p>концентрация на PFAS-21 ⁽⁹⁾ или на PFAS-43 ⁽¹⁰⁾ или избрани PFAS, определени от държавите членки в съответствие с член 7, параграф 4</p> <p>концентрация на избрани активни вещества в пестицидите и техните метаболити, определени от държавите членки в съответствие с член 7, параграф 4</p> <p>Незадължително:</p> <ul style="list-style-type: none"> — концентрация или наличие на избрани други новопоявяващи се замърсители на почвата, определени от държавите членки в съответствие с член 7, параграф 4 		

Аспект на увреждането на почвата	Дескриптор на почвата ⁽¹⁾	Критерии за добро здравно състояние на почвата – необвързващи устойчиви целеви стойности ⁽²⁾	Земни площи, изключени от изискването за постигане на съответния критерий
----------------------------------	--------------------------------------	---	---

Част Г: показатели за запечатване на почва и отстраняване на почва

Аспект на увреждането на почвата	Показатели за запечатване на почва и отстраняване на почва
Запечатване на почва и отстраняване на почва	<p>Общо запечатана почва и зони, които са били подложени на отстраняване на почва (km² и % от площта на държавата членка)</p> <p>Запечатване на почва и отстраняване на почва, отстраняване на запечатването и нетно запечатване (средно на година – в km² и % от площта на държавата членка)</p> <p>Общо населени райони (km² и % от площта на държавата членка)</p> <p>Промяна на земеползването за населен район и обратно (средногодишно – в km² и % от площта на държавата членка)</p> <p>Държавите членки могат да измерват също други незадължителни, но имащи отношение показатели, като например:</p> <ul style="list-style-type: none"> — трансформиране на почвата в резултат от човешка дейност — фрагментиране на земята — темпове на рециклиране на земята — земя, усвоена за търговски дейности, логистични центрове, производство на енергия от възобновяеми енергийни източници, площи като летища, пътища, мини — последици от запечатването на почва и отстраняването на почва, като например количествено определяне на загубата на екосистемни услуги, промяна в интензивността на наводненията

⁽¹⁾ Минималните критерии за методиката за вземане на проби на място от дескриптори на почвата са посочени в част А от приложение II, като допълнителни подробности трябва да бъдат дадени съгласно член 24.

⁽²⁾ Допълнителни подробности за методиката за определяне на необвързващи устойчиви целеви стойности и оперативни прагови стойности за дескрипторите на почвата, изброени в част А и Б и когато е възможно – в част В от приложение I, трябва да бъдат дадени съгласно член 24.

⁽³⁾ Измерването на електропроводимостта може да бъде изключено в зони, които не са изложени на риск от засоляване. Допълнителни подробности за методиката за оценка на зоните, които не са изложени на риск от засоляване, трябва да бъдат дадени съгласно член 24.

⁽⁴⁾ Както е определена в работна група WRB на Международния съюз по почвени науки. 2022. Световна референтна база за почвени ресурси. Международна система за класификация на почвите за наименуване на почвите и създаване на легенди за карти на почвите. 4-то издание. Международен съюз по почвени науки (IUSS), Виена, Австрия.

⁽⁵⁾ Lebert, M., Böken, H., Glante, F. 2007. Soil compaction—indicators for the assessment of harmful changes to the soil in the context of the German Federal Soil Protection Act. (Уплътняване на почвата – показатели за оценка на вредните промени в почвата в контекста на германския Федерален закон за опазване на почвите.) Journal of Environmental Management (Списание за управление на околната среда), 82(3): стр. 388-397.

⁽⁶⁾ Lebert, M., Böken, H., Glante, F. 2007. Soil compaction—indicators for the assessment of harmful changes to the soil in the context of the German Federal Soil Protection Act. (Уплътняване на почвата – показатели за оценка на вредните промени в почвата в контекста на германския Федерален закон за опазване на почвите.) Journal of Environmental Management (Списание за управление на околната среда), 82(3): стр. 388-397.

⁽⁷⁾ Съгласно глава 5 от насоките на ФАО за описание на почвите (<https://www.fao.org/3/a0541e/a0541e.pdf>).

⁽⁸⁾ Може да се измерва в ограничен брой точки за вземане на проби.

⁽⁹⁾ 6:2 FTS, PFBA, PFBS, PFDA, PFDoDA, PFDoDS, PFDS, PFHpA, PFHpS, PFHxA, PFHxS, PFNA, PFNS, PFOA, PFOS, PFPeA, PPFPeS, PFTTrDA, PFTTrDS, PFUnDA, PFUnDS или други 21 PFAS, според наличността в лабораториите.

⁽¹⁰⁾ PFOS, PFOA, PFHxS, PFNA, PFBS, PFPeS, PFHpS, PFNS, PFDS, PFUnDS, PFDoDS, PFTTrDS, PFBA, PFPeA, PFHxA, PFHpA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTTrDA, PFTTeDA, PFOSA, N-EtFOSA, N-MeFOSA, FOSAA, N-EtFOSAA, N-MeFOSAA, FHxSA, N-EtFHxSA, N-MeFHxSA, FHxSAA, N-EtFHxSAA, N-MeFHxSAA, FBSA, N-EtFBSA, N-MeFBSA, FBSAA, N-EtFBSAA, N-MeFBSAA, 6:2 FTS, 8:2 FTS, 5:3 FTCA, 7:3 FTCA или други 43 PFAS, според наличността в лабораториите.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

МЕТОДИКИ

Част А: Методика за определяне на броя и разположението на точките за вземане на проби и за извадковото проучване

Дейност	Минимални критерии по отношение на методиката
<p>1. Определяне на точките за вземане на проби (извадково проучване) за оценка на здравето на почвата</p>	<p>Извадковото проучване се планира въз основа на пълна рамка на извадката, съдържаща най-добрата налична информация за разпределението на свойствата на почвата, като например информация, получена от имащи отношение измервания съгласно член 9, параграфи 3 и 4</p> <p>Вземането на проби се извършва по схемата на стратифицираната случайна извадка, оптимизирана въз основа на най-добрата налична информация за променливостта на дескрипторите на почвата, а стратифицирането се основава на почвените единици, установени в съответствие с член 4, параграф 2. Точките за вземане на проби, свързани с измерванията, посочени в член 9, параграф 4, могат да бъдат взети предвид частично или изцяло в схемата за вземане на проби, независимо от техния модел</p> <p>Броят и разположението на точките за вземане на проби отразява променливостта на избраните дескриптори на почвата в рамките на почвените единици с максимална процентна грешка (или коефициент на променливост) от 5 %</p> <p>Разпределението и размерът на извадката се определят, като се приложат подходящи процедури (напр. алгоритмът на Бетел – Bethel, 1989 г.⁽¹⁾), които са в състояние да отчетат изискваната максимална грешка на оценяване</p> <p>Извадковото проучване, разработено от държавите членки за всеки цикъл на мониторинг, може да се промени или да остане същото</p> <p>Повече подробности за определянето на броя и разположението на точките за вземане на проби трябва да бъдат дадени съгласно член 24, параграф 1, буква а)</p>

Дейност	Минимални критерии по отношение на методиката
2. Полево извадково проучване	<p>Вземат се проби от точните места за вземане на проби, освен ако надлежно обосновани обстоятелства, като например наситена с вода почва или почва с високо съдържание на скали, не възпрепятстват вземането на проби от тези места</p> <p>Когато се вземат сборни почвени проби, те представляват смес от най-малко 5 подпроби</p> <p>Когато се вземат проби от почва в незалесени зони, остатъчните вещества и органичните отпадъци се отстраняват от повърхността</p> <p>Когато се вземат проби от почва в залесени зони, от горската повърхност, според случая подразделена на отпадъчен и органичен слой, се вземат отделни проби и се записват дебелината и теглото</p> <p>Проби или подпроби за сборната проба се вземат на дълбочина най-малко 30 cm в почвата. Записва се информация, като например типът на почвата и ако е възможно – генетичните почвени хоризонти. Подпробите се смесват заедно, за да се получи хомогенна сборна проба. Вземането на проби може да се извърши по определена дълбочина или по хоризонт, но данните се докладват по определена дълбочина</p> <p>Пробите за обемна плътност са незасегнати проби, взети на съответната дълбочина, включително по-голяма от 30 cm за подпочвения слой. Пробите, свързани с уплътняването на почвата (наситена хидравлична проводимост и въздушен капацитет), могат да бъдат същите незасегнати проби като тези, взети за обемна плътност. Когато високото съдържание на груби фрагменти в почвата възпрепятства вземането на проби, вземането на проби от това място може да бъде изключено от измерването на обемната плътност</p> <p>Повече подробности за полево извадково проучване се дават съгласно член 24, параграф 1, буква а), включително за начините за справяне със специфични случаи като например плитка почва и различни дълбочини на вземане на проби</p>

(¹) Bethel, J. 1989 г., Sample Allocation in Multivariate Surveys („Разпределение на извадката при многофакторни проучвания“), проучвателна методика 15: 47–57.

Част Б: Методика за определяне или експертна оценка на стойностите на дескрипторите на почвата

Когато в таблицата по-долу е изложена референтна методика, трябва да се използват следните методики в съответствие с член 9:

- референтната методика;
- методика, която е равностойна на референтната методика; или
- друга методика, при условие че тази друга методика е налична в научната литература или е публично достъпна и съществува валидирана функция на тъждествено преобразуване.

Ако е налична методика на CEN, тя се предпочита пред референтната методика. В такъв случай първоначалната референтна методика се счита за равностойна методика.

Дескриптор на почвата	Референтна методика	Минимални критерии по отношение на методиката	Изисква ли се валидирана функция на тъждествено преобразуване (ако се използва методика, различна от референтната)?
Текстура на почвата (съдържание на глинеста почва, праховита почва и пясъклива почва (рохкав пясък) — необходимо за определяне на други дескриптори и съответните диапазони)	ISO 11277 Определяне на гранулометричния състав в материал от минерална почва. Метод с пресяване и утаяване	Не е приложимо	ДА
Електропроводимост	Вариант 1: ISO 11265 Определяне на специфичната електропроводимост Вариант 2: метод, основан на измерването на наситен екстракт от почва (eEC) (стандартна оперативна процедура на ФАО GLOSOLAN-SOP-08 (!))	Не е приложимо	ДА

Дескриптор на почвата	Референтна методика	Минимални критерии по отношение на методиката	Изисква ли се валидирана функция на тъждествено преобразуване (ако се използва методика, различна от референтната)?
Скорост на ерозия на почвата		<p>При експертната оценка на скоростта на ерозия на почвата се вземат предвид всички действия, предприети за намаляване или компенсиране на риска от ерозия, включително мерките за намаляване на последствията след пожар</p> <p>Експертната оценка на скоростта на ерозия на почвата обхваща всички значими ерозионни процеси, като ерозия от вода, вятър, събиране на реколтата и обработка на почвата</p> <p>Причиняваната от водата ерозия на почвата се оценява, като се вземат предвид следните фактори:</p> <ul style="list-style-type: none"> — характеристики на почвата (например ерозивност, коравост на почвата, грапавост на почвата, каменливост) — топография (например стръмнина и дължина на склона) — климат (напр. ерозивност при валежи – интензивност и продължителност) — растителна покривка, вид култури, практики за земеползване и управление на площите с цел контролиране или намаляване на ерозията — практики за управление (например покривни култури, намалена обработка на почвата, мулчиране и т.н.) — опожарени площи <p>Причиняваната от вятъра ерозия на почвата се оценява, като се вземат предвид следните фактори:</p> <ul style="list-style-type: none"> — характеристики на почвата (например ерозивност) — климат (например влажност на почвата, скорост на вятъра, изпарение) — растителност (например вид култури) — практики за управление, насочени към установяване на контрол или намаляване на ерозията (например ветрозащитни заграждения) <p>Ерозията на почвата чрез практики за управление като обработка на почвата или изнасяне на биомаса се оценява количествено въз основа на методика, която е налична в научната литература или е публично достъпна</p>	Не е приложимо

Дескриптор на почвата	Референтна методика	Минимални критерии по отношение на методиката	Изисква ли се валидирана функция на тъждествено преобразуване (ако се използва методика, различна от референтната)?
Органичен въглерод в почвата (ОВП)	<p>ISO 10694 Определяне на органичен и общ въглерод след сухо изгаряне, като се гарантира изгарянето на цялото количество въглерод.</p> <p>ОВП се изчислява чрез определяне на общото съдържание на въглерод и от него се извади наличният под формата на карбонат въглерод, което се определя в съответствие с ISO 10693</p>	Не е приложимо	ДА
Запаси (запаси от ОВП)	Методика, посочена в приложение V към Регламент (ЕС) 2018/1999, в съответствие с насоките на МКИК от 2006 г. за националните инвентаризации на парниковите газове	Не е приложимо	ДА
Обемна плътност в подпочвения слой	<p>ISO 11272 за определяне на обемната плътност на суха почва</p> <p>Ако бъде избран равностоеен параметър, методиката трябва да е съгласно европейски или международен стандарт, когато такъв стандарт е наличен; ако обаче такъв стандарт не е наличен, избраната методика трябва да е налична в научната литература или да е публично достъпна</p>	Методиката може да бъде усъвършенствана в зависимост от дела на грубите фрагменти	ДА

Дескриптор на почвата	Референтна методика	Минимални критерии по отношение на методиката	Изисква ли се валидирана функция на тъждествено преобразуване (ако се използва методика, различна от референтната)?
Екстрахируем фосфор	За предпочитане: ISO 11263 за спектрометрично определяне на фосфор, разтворим в разтвор на натриев хидрогенкарбонат (P-Olsen) Като алтернатива могат да се използват други методи	Не е приложимо	ДА
<ul style="list-style-type: none"> — концентрация на тежки метали в почвата: As, Sb, Cd, Co, Cr (общ), Cu, Hg, Pb, Ni, Tl, V, Zn — концентрации на други замърсители (включително PFAS, пестициди и техните метаболити), определени или избрани от държавите членки 	<p>За тежки метали: ISO 54321: Царска вода</p> <p>Незадължително: бионалични фракции от замърсители, като например ISO 17586, като се използва разрежена азотна киселина</p>	За замърсители, различни от тежки метали: използват се европейски или международни стандарти, когато има такива; ако такъв стандарт не е наличен, избраната методика трябва да е налична в научната литература или да е публично достъпна	<p>За тежки метали: ДА</p> <p>За замърсители, различни от тежки метали: не се прилага, ако не съществуват европейски или международни стандарти</p>

Дескриптор на почвата	Референтна методика	Минимални критерии по отношение на методиката	Изисква ли се валидирана функция на тъждествено преобразуване (ако се използва методика, различна от референтната)?
<p>Водозадържаща способност на почвата, въздушен капацитет и наситена хидравлична проводимост</p>	<p>Методика за определяне на стойността за една точка на вземане на проби:</p> <p>1) Водозадържаща способност на почвата и въздушен капацитет:</p> <p>Вариант 1: ЛАБОРАТОРИЯ: ISO 11274 за определяне на характеристиките за задържане на вода.</p> <p>Вариант 2: ЕКСПЕРТНА ОЦЕНКА: прилагат се функции за прехвърляне на фосфор, изискващи входящи променливи, като например гранулометричен състав, обемна плътност, концентрация на органичен въглерод в почвата</p> <p>2) Наситена хидравлична проводимост:</p> <p>Вариант 1:</p> <p>ЛАБОРАТОРИЯ: ISO 17313: определяне на хидравличната проводимост на наситени порести материали</p> <p>Вариант 2:</p> <p>ЕКСПЕРТНА ОЦЕНКА: прилагане на функции за прехвърляне на фосфор, изискващи входящи променливи, като например гранулометричен състав, обемна плътност, концентрация на органичен въглерод в почвата</p>	<p>Минимални критерии за оценка на общата водозадържаща способност на почвата, въздушния капацитет и наситената хидравлична проводимост на почвена единица или в мащаба на речен басейн или подбасейн:</p> <ul style="list-style-type: none"> — за площта на почвата, която не е запечатана, или за зоните, които не са били подложени на отстраняване на почва, се оценява общата стойност на водозадържаща способност на почвата, въздушният капацитет на почвата и наситената хидравлична проводимост — за зоните със запечатана почва или отстранена почва се разглежда възможността водозадържащата способност, въздушният капацитет и наситената хидравлична проводимост на непронируемите площи да бъдат приети за нула, а на полупронируемите и другите зони, които са били обект на трансформиране на почвата в резултат от човешка дейност, да се присвоят пропорционални междинни стойности 	<p>ДА (за точкова стойност)</p>

Дескриптор на почвата	Референтна методика	Минимални критерии по отношение на методиката	Изисква ли се валидирана функция на тъждествено преобразуване (ако се използва методика, различна от референтната)?
Съдържание на азот в почвата	Вариант 1: ISO 11261 за определяне на общото съдържание на азот в почвата по модифицирания метод на Келдал Вариант 2: ISO 13878 за определяне на общия азот чрез сухо горене	Не е приложимо	ДА
Киселинност на почвата	ISO 10390 за определяне на рН в екстракт от H ₂ O, KCl и CaCl ₂	Не е приложимо	ДА
Наситеност с основи и обменни концентрации на натрий, калий, калций и магнезий	ISO 11260 за определяне на ефективния капацитет за катионен обмен и нивото на насищане с основи, като се използва BaCl ₂	Не е приложимо	ДА
Обемна плътност в горния почвен слой (хоризонт А ⁽²⁾)	ISO 11272 за определяне на обемната плътност на суха почва	Методиката може да бъде усъвършенствана в зависимост от дела на грубите фрагменти	ДА
Дескриптори на почвата, свързани с биологичното разнообразие и биологичната активност на почвата		Да се използват европейски или международни стандарти, когато има такива; ако такъв стандарт не е наличен, избраната методика трябва да е налична в научната литература или да е публично достъпна	Не е приложимо

⁽¹⁾ <https://www.fao.org/3/cb3355en/cb3355en.pdf>.

⁽²⁾ Както е определен в глава 5 от насоките на ФАО за описание на почвите (<https://www.fao.org/3/a0541e/a0541e.pdf>).

Част В: Минимални критерии по отношение на методиката за определяне на стойностите на показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва

За показателите за запечатване на почва и отстраняване на почва използваните методики са в съответствие с определенията, посочени в член 3 и приложение I. В тези методики се използват най-малко услугите по програма „Коперник“ или, за предпочитане, най-добрите налични данни, включително изображения от дистанционно наблюдение, които се допълват със съответните национални инвентаризации.

За показателя за населените райони държавите членки могат да използват данните, събрани съгласно Регламент (ЕС) 2018/841, при условие че тези данни се докладват на ниво почвен район.

Избраните методики трябва да са налични в научната литература или да са публично достъпни.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

ПРОГРАМИ, ПЛАНОВЕ, ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ И МЕРКИ, ПОСОЧЕНИ В ЧЛЕН 10

- 1) Национални планове за възстановяване, изготвени в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1991.
- 2) Стратегически планове, които държавите членки следва да изготвят по линия на общата селскостопанска политика в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/2115.
- 3) Кодекс за добра селскостопанска практика и програми за действие за определените уязвими зони, приети в съответствие с Директива 91/676/ЕИО.
- 4) Мерки за опазване и приоритетната рамка за действие, установени за зоните от „Натура 2000“ в съответствие с Директива 92/43/ЕИО.
- 5) Мерки за постигане на добро екологично и добро химично състояние на повърхностните водни обекти и добро химично и количествено състояние на подземните водни обекти, включени в плановете за управление на речните басейни, изготвени в съответствие с Директива 2000/60/ЕО.
- 6) Мерки за управление на риска от наводнения, включени в плановете за управление на риска от наводнения, изготвени в съответствие с Директива 2007/60/ЕО.
- 7) Планове за управление на засушаването, посочени в Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата.
- 8) Национални програми за действие, установени в съответствие с Конвенцията на ООН за борба с опустиняването.
- 9) Национални стратегии и плановете за действие в областта на биологичното разнообразие, изготвени в съответствие с член 6 от Конвенцията на ООН за биологичното разнообразие.
- 10) Целеви стойности, определени съгласно Регламент (ЕС) 2018/841.
- 11) Целеви стойности, определени съгласно Регламент (ЕС) 2018/842.
- 12) Национални програми за контрол на замърсяването на въздуха, изготвени съгласно Директива (ЕС) 2016/2284 и данните от мониторинга на въздействието на замърсяването на въздуха върху екосистемите, докладвани съгласно посочената директива.
- 13) Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата, изготвен в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1999.
- 14) Оценки на риска и плановете за управление на риска от бедствия, изготвени съгласно Решение № 1313/2013/ЕС.
- 15) Национални планове за действие, приети в съответствие с член 4 от Директива 2009/128/ЕО.
- 16) Мерки за смекчаване и намаляване на риска, посочени в оценките на въздействието върху околната среда, извършени съгласно Директива 2011/92/ЕС за плановете и проектите, които биха могли да имат отрицателно въздействие върху почвата.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

ПРИМЕРЕН СПИСЪК НА МЕРКИТЕ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА

- 1) Техники за ремедиация на почвата с оглед на ремедиация на почвата на място или извън обекта:
 - a) Физични техники за ремедиация на почвата:
 - i) екстракция с пари, барботиране с въздух;
 - ii) термична обработка, нагнетяване на пара, термична десорбция, витрификация;
 - iii) измиване и промиване на почвата;
 - iv) отстраняване на течен слой;
 - б) Биологични техники за ремедиация на почвата:
 - i) стимулиране на аеробното или анаеробното разграждане: биоремедиация, биостимулация, биоаутментация, биовентилиране, биобарботиране;
 - ii) фитоекстракция, фитоволатилизация, фиторазграждане;
 - iii) компостиране, внасяне на подобрители в почвата, изнасяне и последващо обработване на почвата и биореакторни системи;
 - iv) биофилтрация, биологична обработка във влажни зони и използване на биологични басейни;
 - v) наблюдавана естествена атенюация.
 - в) Химически техники за ремедиация:
 - i) химично окисление;
 - ii) химична редукция и редукционно-окислителни реакции;
 - iii) изпомпване и пречистване на подземни води;
 - iv) техники за ремедиация за намаляване на преноса на замърсители посредством изолиране, задържане и ревизионен контрол:
 - 1) повърхностно херметизиране, реактивни бариери, капсулиране;
 - 2) химична стабилизация, втвърдяване и имобилизация;
 - 3) геохидравлично изолиране и задържане;
 - 4) фитостабилизация;
 - 5) контрол и последващи грижи през ревизионни кладенци.
- 2) Мерки за намаляване на риска, различни от ремедиацията на почвата, за намаляване на експозицията:
 - a) ограничаване на отглеждането и потреблението на селскостопански култури и зеленчуци;
 - б) ограничаване на потреблението на яйца;
 - в) ограничаване на достъпа на домашни любимци или селскостопански животни;
 - г) ограничаване на черпенето или използването на подземни води за питейни, санитарни или промишлени цели;
 - д) ограничаване на разрушаването, на отстраняването на запечатването или на строителството на обекта (например конструктивни мерки за вентилация, зареждане и др.);
 - е) ограничаване на достъпа до обекта (например чрез заграждане) или до зоната около обекта;

- ж) ограничаване на земеползването или промените в земеползването;
 - з) ограничаване на дейностите по прокопаване, сондиране или изкопаване;
 - и) ограничаване с цел избягване на контакт с почвата, праха или въздуха в помещения и прилагане на предпазни мерки за защита на човешкото здраве (например респиратори, ръкавици, мокро почистване и т.н.).
- 3) Най-добри налични техники, посочени в Директива 2010/75/ЕС.
- 4) Мерки, предприемани от компетентните органи и операторите на промишлени обекти след голяма авария в съответствие с Директива 2012/18/ЕС.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ V

ФАЗИ И ПРИНЦИПИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОЦЕНКАТА НА СПЕЦИФИЧНИЯ ЗА ОБЕКТА РИСК

1. За да бъде характеризирано дадено замърсяване, е необходимо да се определи естеството на наличните на обекта замърсители (напр. тежки метали, органични замърсители и т.н.) и да се установят техният източник, концентрация, химична форма и разпределение в почвата, почвообразувачият слой и подземните води. Наличието и концентрацията на замърсители в различните среди се определят чрез вземане на проби и проучване на място и извън него, ако има съмнение за пренос на замърсители. Проби за замърсителите, свързани с потенциално замърсяващи дейности, се вземат в съответните среди въз основа на екологичния контекст и физико-химичните свойства на замърсителите, които влияят на тяхното поведение в околната среда. Вземат се предвид естествените и антропогенните фонове нива.
2. Оценка на експозицията изисква да се определи пътят, по който замърсителите в почвата могат да достигнат до приемниците. Пътищата на експозиция могат да включват вдишване, поглъщане, контакт с кожата, поглъщане от растенията, миграция в подземните води и др. Концентрациите на замърсителите в средата на експозиция се съчетават с параметрите на експозицията (напр. честота и продължителност на експозицията, степен на поглъщане в почвата и т.н.) и характеристиките на приемника, като възраст, пол и здравословно състояние, за да се оцени дневната доза на експозиция. Връзките между източника, пътя и приемника се обобщават в графичен, схематичен и опростен вид („концептуален модел на обекта“). Експозицията може да бъде оценена чрез пряк анализ в точката на експозиция или чрез моделиране на преноса на замърсител към средата на експозиция.
3. Оценка на токсичността или опасностите включва анализ на потенциалните неблагоприятни въздействия на замърсителите върху човешкото здраве и околната среда въз основа на дозата и продължителността на експозицията. При оценка на токсичността или опасностите се отчита присъщата токсичност на замърсителите и чувствителността на различни изложени приемници (хора и екосистеми), като например животни, микроорганизми, растения, деца, бременни жени, възрастни хора и т.н. Токсикологичната информация се използва за изчисляване на референтните дози или концентрации за целите на характеризирането на риска.
4. За характеризирането на риска се изисква интегриране на информацията от предходните етапи, за да се оценят вероятността и размерът на неблагоприятното въздействие на замърсения обект върху човешкото здраве и околната среда, включително вследствие на мигриране на замърсяването в други носители в околната среда. Характеризирането на риска помага да се оценят и определят приоритетните нужди от мерки за намаляване на риска и ремедиация и да се гарантира, че състоянието на почвата е съвместимо с настоящото и планираното земеползване. То може също да способства за определяне на целите на ремедиацията на почвата или управлението на даден обект, например вместване в максимално допустими граници или постигане на специфични за обекта скринингови стойности, основани на риска. Оценка на риска включва голям брой хипотези и неопределености. Поради това от съществено значение е да се направи оценка на тези хипотези и неопределености, за да се разбере цялостното значение на получените резултати и да се вземат добре информирани решения.

ПРИЛОЖЕНИЕ VI

СЪДЪРЖАНИЕ НА РЕГИСТЪРА НА ПОТЕНЦИАЛНО ЗАМЪРСЕНИТЕ ОБЕКТИ И ЗАМЪРСЕНИТЕ ОБЕКТИ

Данните в регистъра се структурират и представят така, че обществеността да може да проследява напредъка в определянето и проучването на потенциално замърсените обекти и в управлението на замърсените обекти. Регистърът съдържа и представя следната информация на равнище обект за известните потенциално замърсени обекти, замърсените обекти, замърсените обекти, изискващи допълнителни действия и замърсените обекти, за които са предприети или се предприемат действия:

- а) координати, адрес или кадастрален парцел (кадастрални парцели) на обекта в съответствие с директиви (ЕС) 2019/1024 и 2007/2/ЕО;
- б) година на включване в регистъра;
- в) замърсяващи или потенциално замърсяващи дейности, които са извършвани или се извършват на обекта;
- г) статус на управлението на обекта;
- д) заключение относно наличието или липсата, вида и риска от замърсяването (или остатъчното замърсяване след ремедиация на почвата), когато информацията за тези елементи вече е налична от проучванията на почвата и специфичната за обекта оценка на риска, посочени в членове 15 и 16;
- е) необходими последващи действия и стъпки за управление, посочени в членове 15 и 16.

Регистърът може също да съдържа следната информация на равнище обект за известните потенциално замърсени обекти, замърсените обекти, замърсените обекти, изискващи допълнителни действия и замърсените обекти, за които са предприети или се предприемат действия, когато е налична:

- а) информация за екологичните разрешителни, издадени за обекта, включително началната и крайната година на дейността;
- б) видове настоящо и планирано земеползване;
- в) резултати от доклади за проучване на почвата и ремедиация на почвата, например концентрации и очертания на замърсяването, концептуален модел на обекта, методика за оценка на риска, използвани или предвидени за използване техники, ефективност и оценка на разходите за мерките за намаляване на риска;
- г) срокове за последващите действия и стъпки за управление.